

Jihočeská univerzita
Filozofická fakulta
Ústav archivnictví a pomocných věd historických

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Městská samospráva v Soběslavi
v letech 1587-1604 a 1662-1712**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D

Autor práce: Lenka Novotná

Studijní obor: Archivnictví

Ročník: 4

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že souladu § 47b zákona č.11/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Branišově 30. dubna 2010

Lenka Novotná

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat panu doc. PhDr. Josefu Hrdličkovi, Ph.D za cenné rady, jež mi poskytl během vzniku mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Státního okresního archivu Tábor a Státního oblastního archivu v Třeboni.

Městská samospráva v Soběslavi v letech 1587-1604 a 1662-1712

Tématem mé bakalářské práce je městská samospráva poddanského města Soběslavi na přelomu 16. a 17. století a v druhé polovině 17. a počátku 18. století. Ve své bakalářské práci jsem se snažila postihnout jeden z aspektů městské samosprávy menšího jihočeského města. Hlavním tématem předkládané práce se staly renovace městských rad v Soběslavi. Na základě pramenů, seznamů radních a tzv. vot, jsem rekonstruovala složení městské rady v Soběslavi v několika obdobích. Součástí mé práce je také edice těchto pramenů.

První kapitola pojednává obecně o městské samosprávě v Soběslavi v raném novověku. Následující kapitola obsahuje rozbor několika vrchnostenských instrukcí, které upravovaly ceremoniál obnovování městských rad ve městech na třeboňském panství, k němuž patřila také Soběslav. Dále je součástí mé práce kapitola, která popisuje složení městských rad a střídání jednotlivých soběslavských měšťanů v městské radě.

Town administration in Soběslav in 1587-1604 and 1662-1712

The main topic of my bachelor work is the town administration of Soběslav. I focused on the main aspect of the town administration of south Bohemian town. The main theme of my thesis deals with the renovations of town council in Soběslav. According to the sources, mainly the lists of councillors, I reconstructed the constitution of Soběslav town councils in a few decades.

The first chapter deals with the town administration in Soběslav in general during the early modern period. Another part of my bachelor work analyzes the nobility instructions for renovations of town councils. Last part of my work describes the changing of the town councillors after following renovation.

Obsah

Úvod	7
Kapitola první	
Městská samospráva poddanského města Soběslavi	10
Kapitola druhá	
Vrchnostenské instrukce upravující renovační ceremoniál	17
Kapitola třetí	
Složení soběslavské městské rady	29
Závěr	36
Seznam pramenů a literatury	38
Přílohy	
Vota a seznamy radních	43

Úvod

Tématem mé bakalářské práce se stala městská samospráva jihočeského města Soběslavi na přelomu 16. a 17. století a ve druhé polovině 17. a na počátku 18. století. Pomocí pramenů, mezi které patří hlavně takzvaná vota a radní manuály, jež zaznamenávaly průběh zasedání městské rady, je možné rekonstruovat personální složení městské rady.¹ Radní manuály řadíme mezi městské knihy. Byly to pomocné knihy, do nichž se zaznamenávala jednání před konšely bez ohledu na věcnou náplň formu a zasedání městské rady. V archivním fondu Archiv města Soběslavi se dochoval nejstarší radní manuál z roku 1575.² V souvislé řadě se však soběslavské radní manuály dochovaly až od druhé poloviny 17. století.³ Radní manuály mohou pomoci při rekonstrukci personální skladby městských rad. U jednotlivého zápisu z jednání bylo poznamenáno, který z konšelů zastával v té době úřad purkmistra.

Další pramenem, který jsem využila při rekonstruování složení soběslavské městské rady, byla tzv. vota. Jedná se o jmenné seznamy navržených členů sboru konšelů a starších obecních. Soběslavská městská kancelář musela tato vota zasílat do vrchnostenské kanceláře, aby mohlo dojít k rekonstrukci městské rady. Tato vota jsou uložena jako spisový materiál. Jsou uložena ve fondu Archiv města Soběslav ve Státním okresním archivu v Táboře a ve fondu Velkostatek Třeboň ve Státním oblastním archivu v Třeboni.⁴

Městská samospráva, její fungování, samotné složení městských rad v jednotlivých městech, hlavně v královských, ale i v poddanských se v posledních letech ocitlo v užším zájmu historiků. Hlavními tématy, které souvisejí s městskou samosprávou a s fungováním městských institucí, jsou zejména personální a sociální složení konšelského sboru i orgánu obecních starších. Velmi zajímavým problémem se jeví také způsob samotné volby a následný akt renovace městské rady,

¹ Státní oblastní archiv Třeboň (dále SOA Třeboň), Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33, IA 5AS 34, IA 5AS 35, IA 5AS 1, IA 5AS 2; Státní okresní archiv Tábor (dále SOkA Tábor), Archiv města Soběslav (dále jen AM Soběslav), inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42.

² SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 377, sign. II A 3/1, kniha 43.

³ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 391, sign. II A 3/15, kniha 57; TAMTÉŽ, inv. č. 392, sign. II A 3/16, kniha 58; TAMTÉŽ, inv. č. 393, sign. II A 3/17, kniha 59; inv. č. 394, sign. II A 3/18, kniha 60; TAMTÉŽ, inv. č. 395, sign. II A 3/19, kniha 61; TAMTÉŽ, inv. č. 400, sign. II A 3/24, kniha 66; TAMTÉŽ, inv. č. 411, sign. II A 3/35, kniha 77; TAMTÉŽ, inv. č. 412, sign. II A 3/36, kniha 78; TAMTÉŽ, inv. č. 413, sign. II A 3/37, kniha 79; TAMTÉŽ, inv. č. 414, sign. II A 3/38, kniha 80.

⁴ SOkA Tábor, Am Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42; SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33, IA 5AS 34, IA 5AS 35, IA 5AS 1, IA 5AS 2.

který v sobě nesl známky symboliky⁵. V otázce obsazování městských rad se historici také snaží nalézt v pramenech odpověď na dotaz, jaká byla skutečná motivace jednotlivých měšťanů k získání místa ve sboru konšelů nebo obecních starších a nebo proč usilovali o pozice městských úředníků. Bohužel nám nejsou známy ani strategie, které přiváděly jednotlivé měšťany do prostor radniční síně.

Při studiu dějin měst bylo donedávna hlavním tématem fungování městských institucí. Mnohé studie se zabývají dějinami městské správy⁶ nebo také právním postavení nejprve měst královských, později se do zájmu dostávají města vrchnostenská, zejména jako rezidenční sídla šlechtických vrchností.⁷ Vedle dějin správy se některé studie věnují diplomatickým rozborům fungování jednotlivých městských institucí, převážně městských kanceláří královských měst. Nejčastějším tématem se však stalo již výše zmíněné fungování a obnovování městských rad v královských, ale i ve vrchnostenských městech raného novověku.⁸

Publikovány byly také prosopografické studie, které se snaží přiblížit konkrétní osoby, jež se podílely na utváření politického života ve městě.⁹ V současnosti se historici, kteří se zabývají

⁵ Josef HRDLIČKA, *Otázky bez odpovědi aneb konsensuální ticho při obnovách městských rad v raně novověkých Čechách*, in: Václav BŮŽEK- Jaroslav DIBELKA (edd.), *Člověk a sociální skupina v raném novověku*, České Budějovice 2007 (= Opera historica 12), s. 187-220.

⁶ Souhrnně k dějinám městské samosprávy Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha 2007, s. 202-228.

⁷ Michaela KOKOJANOVÁ (ed.), *Měšťané, šlechta a duchovenstvo v rezidenčních městech raného novověku (16.-18. století)*, Prostějov 1997; Petr VOREL, *Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. století*, Pardubice 2001.

⁸ Jaroslav DOUŠA, *Městské rady v Plzni a na Starém Městě pražském v letech 1550-1650. Sociální složení rad v letech 1560-1590*, Sborník archivních prací (dále SAP) 32, 1982, s. 321-418; TÝŽ, *Seznamy staroměstských konšelů z let 1547-1650*, Pražský sborník historický (dále PSH) 14, 1981, s. 65-119. Olga FEJTOVÁ – Václav LEDVINKA – Jiří PEŠEK (edd.), *Osm set let pražské samosprávy*, Praha 2002 (= Documenta Pragensia 21); Jaroslava MENDLOVÁ, *Rada Nového Města pražského v letech 1600-1650*, PSH 29, 1996, s. 59-106; Karel BÍLEK, *Správa města Sobotky v 16. a 17. století a poměr ke kostelecké vrchnosti*, in: Marie MACKOVÁ (ed.), *Poddanská města v systému patrimoniální správy*, Ústí nad Orlicí 1996, s. 78-84; Bohumír ROEDL, *Vademecum městské správy v Lounech v letech 1573-1727*, Louny 2004; Romana ŠMÍDOVÁ, *Podbořanská městská rada v letech 1553-1618*, in: Michaela HRUBÁ (ed.), *Města v severozápadních Čechách v raném novověku*, Ústí nad Labem 2000, s. 189-210; Tomáš STERNECK, *Obnovování českobudějovické městské rady za třicetileté války*, Jihočeský sborník historický (dále JSH) 74, 2005, s. 104-150.

⁹ J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 326-335, 355-361; T. STERNECK, *Obnovování*, s. 104-150; Hana JORDÁNKOVÁ – Ludmila SULITKOVÁ, *Brněnská městská kancelář v předbělohorském období*

dějiny měst a měšťanstva raného novověku, snaží odpovídat na otázky, kdo byl členem městské rady. Zkoumají, z jaké vrstvy městského obyvatelstva měšťtí radní pocházeli. Součástí studií jsou přehledy radních a jejich povolání a nebo soupis jejich majetku.¹⁰ Takové studie se ptají také po úrovni vzdělání jednotlivých radních.

V souvislosti s obnovováním městských rad se také studuje symbolika renovací a jejich průběhu.¹¹ Obnovování, renovace městské rady byla chápána jako rituál. Pravidelné konání mělo i jiný význam než jen propuštění rady staré a jmenování nového sboru konšelů i starších obecních a rychtářů. Byla určitým způsobem a prostředkem komunikace v prostředí městské pospolitosti, kdy se společně sešla celá obec spolu s radními. V městském prostředí byla hlavním způsobem komunikace převážně komunikace ústní, z čehož vyplývá, že pro formální politickou komunikaci hrály důležitou roli přítomnost jedince, a dále pak rituály a symboly, také prvky nonverbální komunikace.¹²

V návaznosti na studium určité vrstvy městského obyvatelstva, jež se podílela na organizaci života ve městě, vznikají články, které se pokoušejí terminologicky vysvětlit a upřesnit, jak je možné nazývat vrstvu, která zaujímá přední místo ve společnosti města. Jedná se především o studie, které se snaží charakterizovat městský patriciát nebo elitní vrstvu městské společnosti. Kdy je možné hovořit o elitě, zvláště je-li to možné v prostředí menších vrchnostenských měst?¹³

(*Prosopografická a diplomatická studie*), SAP 45, 1995, s. 291-510.

¹⁰ J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 326-335, 355-361.

¹¹ J. HRDLIČKA, *Otázky*, s. 187-220.

¹² T. STERNECK, *Obnovování*, s. 115.

¹³ Helena PEŘINOVÁ, *Od patriciátu k elitě. Definice horní měšťanské vrstvy raného novověku v posledních padesáti letech*, Český časopis historický (dále ČČH)104, 2006, 111-122, k českému bádání s. 118-122; O. FEJTOVÁ – V. LEDVINKA – J. PEŠEK (edd.), *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Jejich proměny, zázemí a kulturní profil*, Praha 2004 (= Documenta Pragensia 22); Karel KRATOCHVÍL, *Pelhřimovský primas Matěj Mauricius Klokotský a radní vrstva. K roli příbuzenských vztahů v samosprávě královských měst 17. století*, in: V. BŮŽEK – J. DIBELKA (edd.), *Člověk a sociální skupina v raném novověku*, České Budějovice 2007 (= Opera historica 12), s. 221-254; Zdeněk VYBÍRAL, *Mocenské elity v tábořské obci doby předbělohorské*, Tábořský archiv (dále TA) 9, 1999, s. 151-184.

Městská samospráva poddanského města Soběslavi

Soběslav patřila již od konce 13. století k rožmberskému majetku. V roce 1390 získala od Jindřicha z Rožmberka výsadní listinu, kterou byla městečku potvrzena stávající privilegia a práva, a stanoven vztah mezi obyvateli města a vrchností.¹⁴ Privilegium se vztahovalo na všechny obyvatele městečka. Soběslav tak získala výsady, které příslušely městům královským. Soběslavští měšťané mohli volně disponovat svým majetkem. Pro obyvatele města byla první soudní instancí soběslavská městská rada. Pokud nebyli s jejím postupem a rozhodnutím spokojeni, měli možnost se odvolat do Českých Budějovic a odtud přímo k vrchnosti, pánům z Rožmberka.¹⁵

Jindřichovo privilegium pro město Soběslav znovu potvrdil také český král Ferdinand I. v roce 1549, ale nejvyšší instancí pro odvolání se stal sám panovník, tedy královská rada.¹⁶ Toto právo bylo Soběslavským potvrzeno i Petrem Vokem z Rožmberka v roce 1569.¹⁷ V polovině devadesátých let 16. století tamní měšťané požádali svou vrchnost, aby jim znovu potvrdila jejich městská práva a privilegia. Soběslavští si nejprve stanovili všechny požadavky a dosavadní práva, která jim byla v minulosti již dána, a pak předložili návrh samotnému Petru Vokovi, který v roce 1594 privilegium znovu stvrdil.¹⁸

První bod znovu nabytých privilegií z roku 1594 se týkal přijímání a vyhošťování lidí z města, které náleželo purkmistrovi a městské radě. Listina stanovila závazek vrchnosti, která již neměla vybírat nové platy a nepožadovat robotu s tím, že zádušní a dědičné vesnice náležejí plně obci a vrchnost zde nemůže uplatňovat žádná práva. Současně pojistila užívání lesů, polí, luk, pastvin, dědin, rybníků a řek bez jakýchkoli překážek. Soběslavští měšťané mohli svobodně disponovat svým majetkem; pokud by někdo zemřel bez potomků, měly statky připadnout obci. Znovu bylo potvrzeno právo vařit pivo a šenkovat je ve vesnicích, které patřily městu.¹⁹ Stejně tak

¹⁴ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1, sign. I A 1/1, kart. 1.

¹⁵ Miroslav TRUC, *Ius regale rožmberských městských privilegií*, in: Karel MALÝ (ed.), *Městské právo v 16.-18. století*, Praha 1989, s. 53-67, o právu pro Soběslav s. 64; Antonín HAAS, *O tak řečeném právu královském rožmberských měst a městeček*, JSH 26, 1957, s. 69-74.

¹⁶ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 3, sign. I A 1/3, kart. 1.

¹⁷ Antonín HAAS, *Soupis privilegií měst a městeček v Jihočeském kraji*, Archivum Trebonense 1973, s. 89-216, Soběslav s. 185-187.

¹⁸ Knihovna Národního muzea Praha, sign. IV C 23, f. 16^v-19^v; TAMTÉŽ, f. 45^r-47^v; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 7, sign. I A 1/7, kart. 1; SOA Třeboň, sign. IA 5AS 32.

¹⁹ Právo várečné získalo město v roce 1555 od Viléma z Rožmberka. SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 5,

bylo soběslavským měšťanům povoleno dovážet, šenkovat a prodávat víno. Vrchnost dále potvrzovala, že nemá ve městě ani na předměstí právo na provozování jakéhokoliv obchodu a šenku. Posledním bodem byl zákaz pobytu Židů ve městě.²⁰

K institucím městské správy v Soběslavi pravděpodobně patřila do konce 14. století vrchnostenská rychta. Rychtář se však postupně stal pouze policejním a soudním orgánem městské rady. Původně byl nadřazenou osobou nad konšelským sborem a byl dosazován vrchností.²¹ V 15. století byl zástupcem Rožmberků ve městě vrchnostenský hejtman, který zasedal s rychtářem a radou na městských soudech. Není však známo nakolik zasahoval do městské samosprávy. Úřad hejtmána jako zástupce vrchnosti v Soběslavi zmizel kolem poloviny 16. století.²²

Veškerou správu obce, hospodářskou, finanční i soudní záležitosti, měla ve svých rukou městská rada. Byla nazývána pouze *radou* nebo *úřadem Jeho Milosti páně*, později její titul zněl *purkmistr a konšelé* nebo *purkmistr a rada města Soběslavi*. Jestliže jednání a rozhodnutí záviselo na celé obci, zněl pak titul „*my purkmistr a rada, starší obecní i všeckna obec města Soběslavi*“.²³

V Soběslavi byl dosazován dvanáctičlenný konšelský sbor²⁴ již od roku 1456 a dvanáct bylo i obecních starších.²⁵ Dvanáctičlenná městská rada zůstala až do poslední renovace v roce 1779. Obnovování městské rady náleželo vrchnosti. Ta jej však nečinila osobně, ale prostřednictvím svých úředníků.²⁶ V letech 1587 až 1604 byli renovací městské rady v Soběslavi pověřeni bechyňský hejtman Jiří Homut z Harasova, spolu s ním v roce 1597 byl přítomen Jiří Olbram ze Štětkře, Václav Špulíř z Jíter a Bartoloměj z Fliessenbachu, v roce 1599 spolu s Homutem Jan Benýdek z Veveří, Jan Nigrin a Jiří Firšt. V letech 1601 až 1604 byl renovaci rady v Soběslavi přítomen kancléř Jindřich Vintíř z Vlčkovice spolu s třeboňským hejtmanem Adamem Kroupou a v roce 1604 Pavel

---

sign. IA 1/5, kart. 1.

²⁰ M. TRUC, *Ius regale*, s. 64.

²¹ Josef MACEK, *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526)*. Města, Praha 1998, s. 66-80, zvl. s. 67.

²² Jan LINTNER, *Archiv města Soběslavi 1371-1945 (1950)*, Tábor 1966, s. 4; Robert ŠIMŮNEK, *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách: rožmberská doména 1418-1472*, Praha 2005, s. 170-173.

²³ Titul se objevuje převážně v písemnostech 16. a na počátku 17. století; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42.

²⁴ K symbolice toho čísla J. HRDLIČKA, *Měšťan*, in: Václav BŮŽEK – Pavel KRÁL (edd.), *Člověk českého raného novověku*, Praha 2007, s. 139-165, zvl. s. 147.

²⁵ Sbor starších obecních se v soběslavské samosprávě poprvé objevil v roce 1575. SOA Třeboň, sign. IA 5AS 33.

²⁶ Eva BARBOROVÁ, *Správa na panstvích Petra Voka z Rožmberka 1565-1592 (1611)*, Archivum Trebonense 1971, s. 1-13.

Sedlčanský. Po roce 1620 náleželo obnovování soběslavské městské rady gubernátorům třeboňského panství Urbanu Jakubovi z Rulandu a v letech 1631–1660 Janu Eckerstorfu. V roce 1660 se majiteli třeboňského panství stali Schwarzenbergové. K první renovaci došlo v roce 1662 za přítomnosti vrchního hejtmána panství Františka Eliáše Gattermayera. Od té doby až do poslední renovace v roce 1779 byl v čele komise „renovationis“, která se skládala ze dvou až tří panských úředníků, vždy vrchní hejtmán schwarzenberských panství.²⁷

K obnově městské rady mělo podle městských práv docházet každý rok, tedy poté, co se všichni konšelé vystřídali v úřadu purkmistra.²⁸ Purkmistr měl zastávat svůj úřad čtyři týdny a následně měl být vystřídán.²⁹ V Soběslavi je možné pravidelnost střídání konšelů v úřadu purkmistra vysledovat podle purkmistrovských rejstříků pro období 16. a první polovinu 17. století, které se dochovaly, ačkoliv v neúplné řadě.³⁰ Podle přípisů u jednotlivých rejstříků se nový purkmistr ujímal svého úřadu pravidelně v sobotu po čtyřech týdnech, kdy přebíral městskou pečeť a začal vést finanční agendu.³¹

Obnovování soběslavské městské rady však neprobíhalo pravidelně. Nemůžeme s jistotou říci, že byla renovována ihned na počátku roku, ale dělo se tak během celého roku. Záleželo, jestli došlo k jejímu obnovení přesně po jednom roce. Soběslavští radní požádali svoji vrchnost, aby byli z úřadu propuštěni. Sami také s touto žádostí poslali seznam navržených nových členů rady.³² K tomuto docházelo často v případech, kdy sbor konšelů i obecní starší setrvali v úřadu již několik let bez pravidelného obnovení rady. V průběhu 17. století začala iniciovat renovaci rady sama vrchnost. Vyzvala stávající městskou radu, aby k určitému datu, který byl vrchností předem určen, poslala do vrchnostenské kanceláře tzv. vota, tedy seznamy navrhovaných členů nové rady.³³ Vrchnost buď potvrdila navržené osoby do úřadu nebo sama dosadila nové konšele. Renovace rady

---

²⁷ J. LINTNER, *Archiv*, s. 5.

²⁸ Josef JIREČEK (ed.), *Práva městská Království českého a markrabství moravského spolu s krátkou jich sumou od M. Pavla Krystyána z Koldína*, Praha 1876, s. 7-25.

²⁹ TAMTÉŽ, s. 11.

³⁰ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1251, sign. IV A 4/86, kart. 491; TAMTÉŽ, inv. č. 1255, sign. IV A 4/89, kart. 491; TAMTÉŽ, inv. č. 1266, sign. IV A 4/99, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1267, sign. IV A 4/100, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1268, sign. IV A 4/101, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1269, sign. IV A 4/102, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1270, sign. IV A 4/103, kart. 492.

³¹ „V sobotu po neděli Smrtedlné [14. dubna 1601] přijal ouřad purgmistskej Vít Mokrej 1601“, TAMTÉŽ, inv. č. 1266, sign. IV A 4/99, kart. 492, f. 1'.

³² SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

³³ TAMTÉŽ, sign. IA 5AS 33, 34, 35.

byla slavností s určitými pravidly.³⁴

Datum obnovení býval dopředu stávající radě oznámen. V den, kdy mělo dojít k propuštění městské rady a k dosazení nové, měli být přítomni všichni členové soběslavské městské obce. Rožmberští úředníci, kteří byli pověřeni renovací rady, nejprve propustili radu starou a později pak podle návrhů bývalých radních dosadili nové členy konšelského sboru a od sedmdesátých let 16. století starší obecní. Než však došlo k uvedení nových radních do úřadů, musel se vrchnostenský úředník přesvědčit, jestli se radní ve svém úřadě chovali správně a jestli byli odstupující zastupitelé spokojeni s obcí. Měly být také předloženy obecní počty, jelikož se hlavně v 16. století objevovaly stížnosti týkající se převážně městského hospodaření. Poté teprve byli konšelé, starší obecní a městský rychtář propuštěni.³⁵

Následovalo jmenování nových členů rady. Vrchnostenský úředník, během osmdesátých a devadesátých let 16. století bechyňský hejtman Jiří Homut z Harasova, musel od osob, které byly nově dosazeny do městské rady, přijmout přísahu, ve které měli noví konšelé přísahat, že budou „*úřad spravovati, pravdu velebiti, křivdu tupiti, vdovám, sirotkům, chudému i bohatému, domácimu i přespolnímu v tom úřadě věcně a právně činiti a rozsuzovati, pro libost i nelibost, pro přátelství i nepřátelství, pro dary ani žádnou věc žádnému stranu nedržeti, než každému k spravedlivosti dopomáhati tajnost rady zachovávat*“.³⁶ Po složení přísahy přijal první z konšelů, primas, městskou pečeť a rychtář právo a tím vlastní obnova skončila. Po renovaci a poté, co zvolení radní přijali svůj úřad, následovala pravděpodobně hostina.

Konšelé byli dosazeni do městské rady v určitém pořadí, které mělo být závazné a mělo podle něho docházet ke střídání ve funkci purkmistra, které měl po získání úřadu vyšší pozici.³⁷ Při obnovení rady se první jmenovaný nazýval primas nebo primátor.³⁸ Ten přebíral úřad purkmistra jako první v řadě a zastával jej ve volebním období dvakrát, podruhé, když se vystřídali všichni konšelé. Býval nejváženější osobou ve městě a dohlížel na správu obecního hospodářství, zvláště na finanční. Než byl v soběslavské městské samosprávě zřízen úřad důchodního písaře,³⁹ měl

³⁴ J. HRDLIČKA, *Otázky*, s. 198-194.

³⁵ J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*.

³⁶ Přísaha pochází z radního manuálu z let 1571-1574, který je nejstarším dochovaným a jediným z konce 16. století; SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 377, sign. II A 3/1, kniha 43. Mnohá nařízení o správném a spravedlivém chování pocházejí z Koldínových městských práv. J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*; „*Řízení všelijaké při obnovování úřadů a přísaha schwarzenberská*“; SOKA, Tábor, inv. č. 336, sign. II A 1/2, kniha 2.

³⁷ J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 11.

³⁸ Oba tyto výrazy se objevují v písemnostech vzešlých z činnosti soběslavské městské rady.

³⁹ Úřad důchodního písaře byl v Soběslavi zřízen poté, co se rozrostl obecní majek v roce 1594, kdy

primas na starosti všechny obecní příjmy a vydání i vybírání daní. Byl správcem obecní pokladny, z které vydával peněžní částky na běžná vydání pro purkmistry. Když obec získala vlastní pozemkový majetek, dohlížel primas nejen na poddané, ale i na veškeré obecní hospodaření. Spravoval zemědělské, lesní i rybníční hospodářství. Jeho úkolem bylo také sepisovat pro určitá období účetní materiál, ve kterém měla být zaznamenána všechna vydání a také příjmy, takzvané primaské počty.

Poradním a kontrolním orgánem soběslavské městské rady byli obecní starší. Tento úřad zastávalo dvanáct osob vybraných z měšťanů. Z pramenů se o obecních starších v Soběslavi dozvídáme až v druhé polovině 16. století, přesně první sbor starších obecních byl ustanoven v roce 1575.⁴⁰ Měli za úkol kontrolovat převážně finanční hospodaření města. Obecním starším se mohl stát kterýkoli soběslavský měšťan.⁴¹ Pravděpodobně velkou roli nehrál věk ani zkušenosti nabyté předchozí službou v konšelském sboru. Často se stávalo, že nejprve byl měšťan obecním starším a posléze mohl být zvolen mezi konšele. Nebylo výjimkou, že radní střídavě získával místo v užší radě jako konšel a další volební období byl jedním z obecních starších.⁴²

Nejširším orgánem městské samosprávy bylo shromáždění celé obce, tedy všech plnoprávných osedlých měšťanů ve vnitřním městě. Celá obec se měla pravidelně scházet při

---

soběslavská městská obec koupila od Petra Voka z Rožmberka několik vesnic a sama se stala vrchností. Prvním důchodním písařem byl Jan Hradský, který úřad zastával v letech 1597-1610, dále Jiří Ježek 1611-1620, Jan Vrabec 1621, 1626-1631, Václav Libra 1622-1626, Simon Hradský 1631-1636, Václav Bufler 1636-1649. Po třicetileté válce to byli Václav František Ignides Vobratánský 1655-1656, Jan Hendrich Ovčička 1666-1670, Jan František Wajsmon 1681-1702, Jan František Mařík 1703-1717, Jan Josef Pelikán 1720-1730, Ignác Libra 1730, Mikuláš Josef Kovařík 1731-1741, Vojtěch Angel 1742-1747, Petr Kopecký 1747-1767; J. LINTNER, *Archiv*, s. 20, 40.

⁴⁰ Z. HLEDÍKOVÁ – J. JANÁK – J. DOBEŠ, *Dějiny*, s. 215.

⁴¹ Status měšťana získal obyvatel města, který byl držitelem městského práva. Musel vlastnit alespoň drobný nemovitý majetek na území města a proto platil městský census. Z. HLEDÍKOVÁ – J. JANÁK – J. DOBEŠ, *Dějiny*, s. 208.

⁴² Důkazem se staly rekonstruované seznamy konšelů a starších obecních, tak jak jsou zaznamenány v pramenech týkajících se městské samosprávy v purkmistrovských rejstřících, radních manuálech a spisovém materiálu, který se týká obnovování městské rady, a dochovaná vota. SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33, 34, 35; TAMTÉŽ, sign. IA 5AS 1, 2; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42; TAMTÉŽ, inv. č. 391, sign. II A 3/15, kniha 57; TAMTÉŽ, inv. č. 392, sign. II 3/16, kniha 58; TAMTÉŽ, inv. č. 393, sign. II A 3/17, kniha 59; TAMTÉŽ, inv. č. 394, sign. II A 3/18, kniha 60; TAMTÉŽ, inv. č. 395, sign. II A 3/19, kniha 61; TAMTÉŽ, inv. č. 400, sign. II A 3/24, kniha 66; TAMTÉŽ, inv. č. 411, sign. II A 3/35, kniha 77; TAMTÉŽ, inv. č. 412, sign. II A 3/36, kniha 78; TAMTÉŽ, inv. č. 413, sign. II A 3/37, kniha 79; TAMTÉŽ, inv. č. 414, sign. II A 3/38, kniha 80.

obnovení městské rady nebo když bylo nezbytné všem oznámit vrchnostenská nebo císařská nařízení, mandáty a podobná ustanovení. Celá obec bývala také „sezvoněna“ na radnici, bylo-li potřeba rozhodnout o důležitých věcech, které se měly týkat celého města.

Ačkoliv bývalo dvanáct konšelů a stejně tak obecních starších, moc ve městě, tedy vlastní samosprávu, řídil pravděpodobně daleko menší počet lidí. Dokládají to především prameny, kterou jsou součástí přílohy jako drobná edice. Rozborem personálního složení soběslavské městské rady se podrobněji zabývám ve třetí kapitole této práce.

Městská rada měla ve svých rukou také správu policejní a soudní. Výkon policejní a soudní měl spolu s městskou radou zajišťovat městský rychtář. Úřad rychtáře byl obnovován stejně jako městská rada.⁴³ Rychtáři se měli řídit podle instrukcí, které vydávala vrchnost.⁴⁴

Obec zaměstnávala služebníky, kteří měli na starosti různé odvětví samosprávy. Bývali to úředníci nad várkami, rybami nad obchodem ze solí, obecní váhou a vybírání jarmarečného, pastýři, kostelníci, kteří spravovali zádušní a špitální hospodaření. Důležitou osobou byl poté, co začala narůstat písemná agenda, pomocník purkmistra zvaný jen služebník. Z purkmistrovských počtů se dozvídáme i o dalších obecní zaměstnancích jako byli branní, ponocní, poslové, trubači, ale i kočí, kteří se v záznamech objevují, a také lovčí, který byl potřeba, když mělo dojít k obnovení rady a měla se uspořádat renovační hostina.⁴⁵ Průměrně městská obec zaměstnávala deset dalších osob.

Důležitým členem městské kanceláře byl radní písař.⁴⁶ Hlavním úkolem radních písařů bylo vedení městských knih, pořizování zápisů z úředního jednání rady a městského soudu, přijímání a zapisování svědectví, vyhotovení úředních listin a vyřizování běžné korespondence na pokyn

---

⁴³ V úřadu rychtáře jsou pramenech uvedeni Bartoloměj Libra 1581, Řehoř Smrčka 1584, Michal Holzapfl 1588, Štěpán Knobloch 1590, Jan Čapek 1591, Jan Kuchař 1597, Václav Hron 1600, Jan Vrabec 1603, Pavel Mašek 1606, Jan Blovský 1611, Jan Roubík 1614, Zachariáš Markovský 1623, Adam Dvorský 1625, Hendrich Ovčička 1626, Jakub Šlechta 1631, Václav Buzek 1642, Pavel Pacovský 1658, Ondřej Ilgner 1662, Řehoř Martínků 1668, Jan Chládek 1675, Pavel Vojtěch Libra 1679, Jiří Weigl 1695, Vojtěch Rieb 1709, Pavel Zelenka 1722, Matěj Frostl 1729, Jan Rieb 1731; J. LINTNER, *Archiv*, s. 41.

⁴⁴ SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

⁴⁵ SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1265, sign. IV A 4/98, kart. 492, f. 17^r.

⁴⁶ Soběslavským městským písařem byl v letech 1577-1618 Tomáš Netolický. Od třicetileté války se v úřadu radního písaře vystřídali Valentin Koptiades Přestický 1625-1633, Tomáš Ignác Salomovides 1633-1635, Jan Vobratánský 1636-1642, Ondřej Lanz Krumlovský 1643-1649, Jan Klement z Ernštejna 1649-1657, Lukáš Zikmund Zahrádka Prachatický 1657-1669, Petr Vojtěch Hoffmann 1669-1676, Od konce 17. století se začíná užívat označení syndik – Jan Jiří Hodkovský 1682-1708, Jan Zelenka 1709-1719, František Antonín Hetzendrfer 1720-1729, Václav Jan Grüholtzer 1730-1743, Václav Felix Favoth 1744-1757; J. LINTNER, *Archiv*, s. 14.

purkmistra nebo rady.⁴⁷

---

⁴⁷ Z. HLEDÍKOVÁ – J. JANÁK – J. DOBEŠ, *Dějiny*, s. 215; k městským písařům v poddanském městě R. ŠMÍDOVÁ, *Podbořanská městská rada*, s. 201-202.

Vrchnostenské instrukce upravující renovační ceremoniál

V roce 1579 byla vydána Koldínova městská práva, kdy však přesně pronikla do právního řádu v Soběslav, bohužel nelze z pramenů zjistit. Doklady o přechodu na tento oficiální zákoník je možné v městských písemnostech zaznamenat až v pozdějším období, přesněji po roce 1700, kdy se v písemnostech městské správy objevují odkazy na jednotlivé paragrafy Koldínova zákoníku. Používám byl pravděpodobně ale již od konce 16. století.

Na právní vývoj města měla vliv změna majitele po smrti Petra Voka z Rožmberka, kdy se Soběslav stala majetkem Jana Jiřího ze Švamberka. Vzhledem k tomu, že se jeho syn Petr ze Švamberka aktivně účastnil stavovského povstání, bylo město Soběslav díky formální účasti na povstání po bitvě na Bílé hoře potrestáno konfiskací svého majetku a ztrátou do té doby nabytých privilegií. Statky i privilegia byla městu navrácena Ferdinandem III. až v roce 1628. Privilegia byla ve stejném znění, ale byly vynechány závazky vůči vrchnosti. Naopak městu přibylo více povinností. Výše zmíněná práva potvrdil i nový majitel třeboňského panství Jan Adolf ze Schwarzenbergu roku 1669, která platila až do vzniku regulovaného magistrátu v Soběslavi v roce 1787.

Vlastní podobu obnov městských rad, tedy kolegia konšelů, starších obecních a rychtáře, v poddanském městě Soběslavi je možné vysledovat pomocí rozličných pramenů. Mezi hlavní písemnosti, které zachycují renovace a jejich průběh, patří zejména normativní prameny, jež buď stanovovaly vlastní podobu obnovovacího ceremoniálu nebo zaznamenávaly jeho průběh.

V 16. století se objevila městská práva Brikcího z Licka a později zákoník Pavla Kristiána z Koldína, které však hovoří spíše o pravidlech chování a jednání, jež se od členů městských rad očekávalo, než o samotném průběhu obnovení rady.⁴⁸ Druhým typem pramene, pomocí kterého je možné rekonstruovat podobu renovačního ceremoniálu, jsou radní protokoly⁴⁹ či radní manuály, jež se pro město Soběslav v souvislejší řadě dochovaly od druhé poloviny 17. století. Jednotlivé záznamy v radních manuálech obsahují zápisy ze zasedání městské rady a také informace o obnovách městských rad. Bohužel se v soběslavských radních manuálech nenachází podrobnější popis samotného renovačního aktu. Spíše je zde zaznamenáno, kdy došlo k obnově samotné, skrze které vrchnostenské úředníky a kdo se stal členem nově zvolené městské rady, starším obecním a

⁴⁸ Hermenegilt JIREČEK (ed.), *M. Brikcího z Licka Práva městská dle textu z r. 1536*, Praha 1880, s.218-221; J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 7-25.

⁴⁹ Tento typ pramene nebyl pro město Soběslav veden.

rychtářem. Avšak zde je nutno také zdůraznit roli radního písaře, který vedl záznamy a mohl tedy po zvážení vybrat, jaké údaje nebo které části vlastního ceremoniálu zapíše.

Průběh renovace městské rady na třeboňském panství určovala vrchnost, jež vydávala normy, které měly celý průběh obnovy stanovit.⁵⁰ V druhé polovině 16. století, pravděpodobně kolem roku 1574, vznikla v rožmberské kanceláři stručná norma, jež obsahovala pravidla renovace.⁵¹ Zachycovala pravděpodobně stávající praxi, podle níž se odehrávaly obnovy úřadů městské samosprávy již v předchozím období. Součástí této instrukce byly také přísahy,⁵² které museli konšelé, starší obecní a také rychtář učinit po svém zvolení do úřadu.⁵³

Podle tohoto pramene se obnovení rad dělo před shromážděním celé obce. Prvním bodem ceremoniálu, který patrně byl dodržován v 16. a v první polovině 17. století, bylo předložení zprávy o obecním hospodaření, které bylo v kompetenci městské rady. Rada musela předložit obecní účty: *„Aby Vaší Milosti toho nejprve zprávu dali, co se obecních důchodův dotýče, kterak jsou počty drželi a je vykonali.“* Poté, co byla tato podmínka splněna, vrchnostenští úředníci položili odstupující radě i celé městské obci dvě otázky. První z nich směřovala k celé shromážděné obci soběslavských měšťanů, jestli mohou vznést nějaké námítky a připomínky k činnosti odstupující městské rady: *„Nejprve má-li obec konšely z čeho viniti, aby to učinili nežli z úřadu propuštění budou.“* Nato se zástupci vrchnosti obrátili s obdobnou otázkou k odstupujícím členům konšelského sboru. Měli vznést připomínky k chování celé obce nebo k některému z měšťanů, pokud je mají *„z čeho viniti.“* Teprve potom, co zazněly výše zmíněné otázky, mohli být stávající členové městské rady propuštění ze svých úřadů.

V této instrukci není dále zaznamenáno, jakým způsobem měla proběhnout samotná volba nových konšelů. Zmiňuje pouze, že každý nově zvolený měšťan by měl úřad přijmout pod hrozbou pokuty. Před shromážděnou obcí byla přečtena jména nově zvolených radních a rychtáře. Ti pak měli za povinnost před měšťany a zástupci vrchnosti složit přísahu.⁵⁴ Konšelé přísahali, že budou *„úřad spravovati, pravdu velebiti, křivdu tupiti, sirotkům, vdovám, chudému i bohatému, domácimu*

---

⁵⁰ K normám upravujícím obnovy městských rad na třeboňském panství více J. HRDLIČKA, *Otázky*, s. 198-202.

⁵¹ SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5 AS 2.

⁵² TAMTÉŽ; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 337, sign. II A 3/1, kniha 43.

⁵³ Příklad přísahy před nově zvolenou radou museli složit i další úředníci patřící k městské samosprávě.

⁵⁴ Příklad přísahy, která pravděpodobně vznikla kolem roku 1574 je uložena ve fondu Velkostatek Třeboň ve Státním oblastním archivu v Třeboni a také ve fondu Archiv města Soběslav ve Státním okresním archivu v Táboře. SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň sign I A 5 AS 2; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 337, sign. II A 3/1, kniha 43; TAMTÉŽ, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

*i přespolnímu, v tom úradě věcně a právě činiti a rozsuzovati, pro libost i nelibost, přátelství i nepřátelství, pro dary i žádnou věc žádnému stranu nedržeti, než každému k spravedlnosti dopomáhati a tajnost rady zachovávatí.*⁵⁵ Novým radním bylo připomenuto od zástupců vrchnosti, aby zachovávali městský řád. Po složení přísahy vyslechla shromážděná obec z úst vrchnostenského úředníka připomínky, aby se k nově zvolenému konšelskému sboru chovala s úctou a poslouchala jej.

V Soběslavi byl pravděpodobně zaveden řád užívaný na křivoklátském panství. V archivním fondu Archiv města Soběslav uloženém ve Státním okresním archivu v Táboře se nachází dokument s označením *„Řízení všelijaká při obnovování ouřadu všelijakých a vydání povinností rych[tářských], konšelských, obecních starších, ouředníkův panství křivoklátského“*.⁵⁶ Jedná se o opis, který pochází ze 17. století, pravděpodobně z první poloviny tohoto století.⁵⁷ Dokument se skládá z několika částí. První část nazvaná *„Předmluva při obnovení ouřadův“* pojednává o renovačním ceremonálu, tedy jak měla jedna z nejdůležitějších festivit raně novověkých měst probíhat. Otázkou zůstává, jestli byl opravdu tento renovační řád v Soběslavi uplatněn a kdy byl převzat. V roce 1660 získal třeboňské panství Jan Adolf ze Schwarzenbergu. Se změnou vrchnosti došlo pravděpodobně k určité úpravě tradičního renovačního řádu. Poslední součástí této normy je instrukce určená dle svého obsahu městskému rychtáři. Ta je zakončena přípisem, jenž měl pravděpodobně zvýšit autoritu předkládané normy. *„Pro lepší toho všeho, co se nadpisuje, jistotu, tak instructi početi, urozeného a statečného rytíře Pana Francz Eliáše Gattermayera z Gattenburgku a na Hersstorffu, na ten čas J[eho] M[ilosti] K[žeci] Excell[ence] Sswartzenbergka, titul, hejtmána panství křivoklátského, jest [?] a vlastní rukou pána podepsána.*⁵⁸

Předmluva této normy pojednává o průběhu renovačního obřadu městské rady. Jsou stanoveny kroky, podle kterých se mělo postupovat. Norma nezaznamenává nic o formálním uvítání a přijetí renovační komise nebo vrchnostenských úředníků, skrze které mělo k obnově dojít. Podává pouze jasný a stručný popis dění, k němuž mělo dojít od propuštění stávající rady až po složení přísahy nově zvolených radních a přečtení instrukce o jejich právech a povinnostech.

Nejprve byla propuštěna odstupující městská rada. Ještě před tím však zástupci vrchnosti položili otázku městské obci, která byla renovaci přítomna, jestli někdo z přítomných nevznese

⁵⁵ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 337, sign. II A 3/1, kniha 43.

⁵⁶ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 336, sign. II A 1/2, kniha 2.

⁵⁷ Instrukce, která je také součástí *„Řízení“* je datována 18. Januari 1629. Josef Lintner uvádí, že tento řád byl převzat soběslavskou městskou správou až s příchodem nové vrchnosti v roce 1660, kdy třeboňské panství získali Schwarzenbergové. J. LINTNER, *Archiv*, s. 39.

⁵⁸ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 336, sign. II A 1/2, kniha 2.

proti stávajícím konšelům a celé radě nějaké stížnosti nebo námitky vůči jejich jednání a vedení úřadu. Pak následovalo z úst vrchnostenského úředníka poděkování: „*Jest věc slušná za vaše věrné skutky a také věčnému dobrému všeliké opatrování vám poděkování učinili s tou přítomnou nadějí, že vy další takovou věrností, pilností vaší nově zvolenými ouřadu contentirovati i zachovávati a obecného dle nejvyšší možnosti vaší vyhledávati nápomocni budete.*“ S těmito slovy byla rada z úřadu propuštěna: „*A tak se ouřad z těch ještě na sobě majících povinnosti s rukou podanou propouští.*“⁵⁹

Městská rada se podle této instrukce měla obnovovat každý rok. Z jejich částí vyplývá, že ne pokaždé se pravděpodobně obměnil celý sbor konšelů. V textu instrukce čteme, že k výměně celého sboru mělo dojít až na popud vrchnosti: „*Těch pak, kteří na tento rok v jejich povinnostech zanechaný budou, ani za potřeby z jejich prv na sobě majících povinností a závazků propouští leda, že by nějaká proměna s vrchností státi jměla. Tudy tehdy všichni znovu povinnosti přijímati museli.*“ Svědčí o tom také další přípis, který však již souvisí s volbou nových radních.⁶⁰ Ihned po propuštění předešlé rady měla následovat volba. Jakým způsobem probíhala samotná volba nových radních, „*řízení všelijaké*“ pro křivoklátské panství neobsahuje. Text instrukce však je možné vysvětlit také podle stávající praxe, jež byla běžná i v jiných městech. Ačkoliv došlo k obnově rady, tedy celého konšelského sboru, a všichni členové stávající rady byli ze svých povinností propuštěni, v nové radě zasedly po volbě ty samé osoby. Pouze se vystřídalala některá jména měšťanů mezi samotným dvanáctičlenným sborem konšelů a staršími obecními.⁶¹

Poté, co byl zvolen nový konšelský sbor, vrchnostenští úředníci opět položili další otázku, ze kterých se samotný renovační ceremoniál skládal. Tázali se přítomných příslušníků městské obce, zdali jsou nově dosazení radní hodni své povinnosti a budou-li obec dobře vést. Zástupci majitele panství požadovali, aby v případě potřeby byly ihned vzneseny námitky, než došlo ke složení

---

⁵⁹ TAMTÉŽ.

⁶⁰ Po propuštění nových radních došlo pravděpodobně jen k doplnění uprázdněných míst v městské radě. V předmluvě „*Řízení*“ následuje u zápisu, který sám hovoří o vlastním doplnění nové rady, že dojde k volbě nových radních tedy „*k dosazení propuštěných míst*“; TAMTÉŽ.

⁶¹ Tuto praxi můžeme vysledovat ve většině měst, kde byly provede analýzy obnovování městských rad a střídání konšelů. Pro srovnání například T. STERNECK, *Obnovování*, s. 104-150, zvl. s. 143-149; J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 321-418; J. MENDELOVÁ, *Rada*, s. 59-106, zvl. s. 71, 91-96; B. ROEDL, *Vademecum*; V. SMOLOVÁ, *Rada*, s. 5-37, zvl. s. 28-35; R. ŠMÍDOVÁ, *Podbořanská městská rada*, s. 189-210.

přísahy.⁶² Když nově ustavení konšelé složili přísahu,⁶³ objevil se další prvek neverbální komunikace, jimž bylo podání ruky: „*podajíc se velebný ouřad panu hejtmanu ruky.*“

Členové renovační komise nabádali městskou obec k poslušnosti a respektování svých zástupců a správců města. Nato si i noví členové městské rady museli vyslechnout z úst renovační komise, jak se mají chovat a zachovávat obecní dobré. Sami měli být svým chováním vzorem pro ostatní obyvatele města. Tato norma nehovoří o dosazení rychtáře, jenž byl nově dosazován při obnově, ani o jmenování sboru starších obecních.

Pravděpodobně kolem roku 1700 vznikla další, v pořadí již třetí norma, jež měla pevně stanovit pravidla, podle nichž se měl řídit proces obnovování městských rad v poddanských městech a městečkách na panství Schwarzenbergů.⁶⁴ Tímto normativním pramenem se zabýval ve svém článku *Otázky bez odpovědi* Josef Hrdlička.⁶⁵ Stručně se o ní zmínila ve svém článku Lidmila Dědková.⁶⁶

Řád stanovoval přesný průběh renovačního ceremoniálu. Věnoval se poměru obce a konšelů. Jsou v něm zaznamenány otázky, které tvořily vlastní ceremoniál obnovy městských rad. Nejprve byli přivítáni vrchnostenští komisaři, kteří měli zajistit průběh obnovy z pověření vrchnosti. Ujistili přítomné, že k tomu mají náležité oprávnění. Pak se již přistoupilo k jednotlivým otázkám. Komisaři se nejprve obrátili na radu s dotazem, zda-li se k nim všichni měšťané chovali s náležitou úctou a poslušností.⁶⁷ Ve všech třech úvodních otázkách se nachází odkaz na článek z Koldínových městských práv, který právě odpovídá obsahu každé otázky.⁶⁸ Ačkoliv komisaři pokaždé zmínili paragrafy tohoto zákoníku, není jisté, zda byly při obnově předneseny. Můžeme si proto klást otázku, jestli byli přítomní měšťané s Koldínovým zákoníkem seznámeni a zda vůbec znali znění zmiňovaných článků anebo nevěděli, na co vlastně mají odpovědět.

---

⁶² „*aby nyní před vrchností a ne potom po straně a neb v hospodě, jenž se obyčejně stává, jeden druhému vyčítají a o sobě zle mluviti se neostýchají*“; SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 336, sign. II A 1/2, kniha 2.

⁶³ Přísahy konšelů, rychtáře, starších obecních, i přísaha kostelníků jsou také součástí záznamů v soběslavské městské knize. SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 336, sign. II A 1/2, kniha 2.

⁶⁴ SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5 AS 2.

⁶⁵ J. HRDLIČKA, *Otázky*, s. 199-202.

⁶⁶ Lidmila DĚDKOVÁ, *Ochranná a municipální města v Čechách (Studie o vývoji a postavení poddanských měst a jejich správy po Bílé hoře)*, SAP 28, 1978, s. 292-355, zvl. s. 334.

⁶⁷ „*Předně a nejprve žádá se věděti od ouřadu, zdali všickni sousedé a obyvatelé města tohoto k ouřadu sobě představenému poten čas se náležitě a poslušně dle práva měst[ského] A 40 chovali?*“; SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5 AS 2.

⁶⁸ J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 7-25.

Druhou otázkou, která patřila širší obci, chtěli vrchnostenští úředníci zjistit, zda-li se k nim rada chovala, jak měla, a jestli se snažila o zachování obecného dobrého.⁶⁹

Také další dva dotazy směřovaly ke shromážděným měšťanům. V prvním se ptali, jestli některý z konšelu nezneužil svého postavení ve svůj prospěch a nenadřazoval se z pozice městského radního nad některého ze sousedů.⁷⁰ Poslední třetí otázka se týkala městského hospodaření, které radní spravovali. Městská obec měla odpovědět, jestli radní předkládali účty, příliš neutráceli a pečovali o sirotky i vdovy.⁷¹ Až po této poslední otázce, nebyla-li vznesena nějaká stížnost, což se ale nemělo stát, byla činnost městské rady ukončena. Po vznesení dotazů mělo nastat ticho. Ačkoliv to norma přímo nepředepisuje, bylo to pravděpodobně očekáváno. Ve chvíli, kdy byli konšelé, starší obecní a městský rychtář zbaveni úřadu, došlo opět na obdobné otázky. V tomto okamžiku však již před sebou stáli dvě rovnocenné skupiny měšťanů.⁷² Nebylo-li námitek, mohlo se přistoupit k volbě nové městské rady, starších obecních a městského rychtáře. Volba se pravděpodobně konala prostřednictvím volenců. Instrukce o jejich počtu ani původu nic neuvádí. Z písemností dochovaných ve fondu Archiv města Soběslav nelze vysledovat, jestli se volba opravdu děla skrze určené volence.

Když bylo zvoleno dvanáct nových konšelů, následovaly opět dotazy. Komisaři se tázali měšťanů z obce, jestli s volbou souhlasí a myslí si, že noví konšelé budou dostatečně plnit své nové povinnosti, které souvisí s úřadem.⁷³ Až poté mělo dojít ke složení přísah zvolenými radními. Konšelům bylo připomenuto, jak se mají správně chovat, podle článku A 36 Koldínových městských práv. Podle něho měl konšel být trpělivý, ochotný naslouchat, přívětivý, zkrátka takový, aby si na něho nikdo nestěžoval.⁷⁴ Stejně tak byla napomenuta i celá obec, jenž byla stále přítomna.

⁶⁹ „Naproti tomu zdali se ouřad k své obci a sousedům dle povinnosti a práva měst[ského] A 38 náležitě choval a zdali obecného dobrého vyhledával.“; SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5 AS 2.

⁷⁰ „Item zdali který konšel majíc na sobě ouřad nad kterým sousedem se potřásal neb vymstíval aneb pokutova.“; TAMTÉŽ.

⁷¹ „Item zdali důchod obecní se obměškával neb daremně utracoval, též zdaliž pořádaný počty, kdo co sobě svěřeno má, obci učiněny jsou, zdali vdovy a sirotky ochraňovali, zdali spravedlnosti lidské fedrovali, tak jak její ch povinnosti tu sebou přináší“; TAMTÉŽ.

⁷² „Po témž se zase na všechny dotázka činí, poněvadž nyní všickni sobě rovni jsou, má li vždy kdo proti komu jakou stížnost, aby oznámiti se neostejechal, nýbrž směle pověděl, že mu to budoucí ouřad k nápravě přivede“; TAMTÉŽ.

⁷³ „Po jmenování 12 konšelův učiní se otázka na obec, uznávají li tyto osoby za hodné a znají li je býti k zřízení a spravování této obce za dostatečné, a má li kdo proti nim co, neb ví li na někoho z nich nějakou závalu aneb zlé a náležité proti právům chování, aby oznámil“; TAMTÉŽ.

⁷⁴ J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 19.

Měšťanům byl připomenut článek A 40.⁷⁵

Po obnově konšelského sboru došlo na volbu rychtáře. Rovněž tato volba musela být schválena přítomnými měšťany. Pak teprve složil nový rychtář svou přísahu. Rychtáři byla předána instrukce, podle které se řídili i jeho předchůdci. Komisaři přistoupili ke zvolení kolegia starších obecních. I s jejich zvolením musela obec souhlasit. Pokud nebylo proti nim žádných námitek, mohli složit svou přísahu a od vrchnostenských úředníků si vyslechli napomenutí, v němž jim bylo připomenuto, jak se mají chovat. Až nyní byl celý ceremoniál vlastní volby dokončen. Zástupci vrchnosti ještě přednesli přítomným připomínky a doporučení, jež se zveřejňovala při každém obnovení městské rady.

Čtvrtý řád, který stanovoval průběh a formální podobu obnov městských rad v městech třeboňského panství, pochází pravděpodobně až z doby po roce 1700. Jedná se pravděpodobně o úpravu normy, která je popsána výše. Ve třetím bodě normě je odkaz na instrukci, která byla vydána v roce 1706 pro účely obnovování rad poddanských městech, které patřily Schwarzenbergům.⁷⁶ Avšak samotná norma není datována. Skládá se z jednotlivých kroků, otázek, podle nichž se měl řídit renovační obřad. Hned na počátku se věnoval poměru mezi radou a městskou obcí. Vlastní ceremoniál obnovy probíhal až po nezbytném přivítání vrchnostenských úředníků, kteří tvořili renovační komisi.⁷⁷ Následoval ceremoniál, ve kterém sehrály opět nejdůležitější úlohu otázky, které kladli vrchnostenští komisaři střídavě celé shromážděné obci a odstupujícím konšelům. Předepsané otázky zazněly ihned, co byli všichni ujištěni, že k obnově městské samosprávy mají

---

⁷⁵ „Zase pak na druhou stranu měšťané a všickni jednohokaždého města obce osedlí i neosedlí obyvatelé, znajíce, jaké práce, péče, starosti a bedlivosti ano i nebezpečnosti snášeti musejí vrcnosti a tíž přísežní lidé, za takové práce žádné hodné mzdy ani záplaty neočekávajíce: protož také na ně povinnost se vztahuje, aby oni jim ve všem poslušni i poddáni byli, je v poctivosti měli, k nim se uctivě chovali, a sobě jich jakožto otcův svých vážili, rozkazy jich dobromyslně podnikali, a cožby od nich na koho, aneb jakákoli práce, dle opatření, obecného dobrého vložena byla, tu bez odporosti vykonávati hleděli, jich nepomlávali, neobauzeli, ani tajně ani zjevně jim neutrhalí. Nebo příkladové jsau zjevní, že ti, kteříž svévolě saudcům a lidem přísežným ubližovali a jich sobě lehce vážili, zřídka kdy pokuty boží jsau ucházeli, proto že Pán Bůh nechce, aby jeho nařízei zlehčována a jako v potupu uvozována byla, ale to míti chce, aby jedenkaždý svým v tomto světě vrchnostem podán byl a jimi se ve všem dobrém vždycky spravovati hleděl“; TAMTÉŽ, s. 24-25.

⁷⁶ „Práva. Obnovení ouřadů při městech a městečkách panství J[eho] V[ysoc]e] O[svícené] Kníž[ecí] Milosti v Schwarzczenbergku /titul“; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign.III E 1, kart. č. 41.

⁷⁷ Zprávy o tom, že obnovování městské rady v Soběslavi se konalo skrze ustanovenou renovační komisi, která se skládala z 2 až 3 vrchnostenských úředníků, pocházejí již z druhé poloviny 16. století.

komisaři písemné pověření vrchnosti.⁷⁸

Obnovení městské rady musela přihlížet shromážděná mstská obec. Celý ceremoniál se odehrával na radnici. Primas nebo městský písař nejprve přivítali vrchnostenskou renovační komisi. Pak ji požádali, aby byla stará městská rada, starší obecní a městský rychtář propuštěni a aby komise ráčila zvolit a dosadit nové členy, jež povedou město v následujícím období. Po formálním úvodu a přivítání se přistoupilo k samotné renovaci výše zmíněných úřadů. Teprve tehdy došlo na normou stanovené otázky.⁷⁹

Nejprve se vrchnostenští úředníci dotazovali odstupujících radních, jestli se k nim všichni měšťané a ostatní obyvatelé města chovali s náležitou úctou a respektem: „*Zdaliž se všickni sousedé a obyvatelé města tohoto N, jakožto sobě přestavenému magistrátu dle práva A 40 náležitě, vážně a poslušně se chovali.*“⁸⁰ V této otázce je zmíněn článek sbírky městských práv Pavla Kristiána z Koldína, v němž se věnoval právě vztahu mezi městskou obcí a radou. K členům rady se podle něho ostatní obyvatelé města měli chovat s dostatečnou úctou, poslušně a uctivě.⁸¹

Druhá ze souboru otázek směřovala z úst komisařů ke shromážděným měšťanům. Dotazovali se, zda-li se k nim radní řádně chovali zachovávali obecného dobrého: „*Naproti tomu žádá se dle práva 38 od obce věděti, zdali se ouřad k své obci a sousedům dle povinnosti jejich zachoval, a obecného dobrého dle jejich povinností vyhledával.*“⁸² Stejně jako v předchozí otázce se také na tomto místě v instrukci činil odkaz na jeden z článků Koldínova zákoníku. Ve

---

⁷⁸ Žádost obnovení rady v Soběslavi buď iniciovala vrchnost sama nebo, což se často dělo, požádali obnovu úřadů ve městě sami radní; SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5 AS 33; TAMTÉŽ, sign. I A 5 AS 34; SOkA Tábor, AM Soběslav inv. č.1056, sign. II E 1, kart. 41.

⁷⁹ V instrukci se objevily odkazy na jednotlivé paragrafy Koldínova zákoníku. V úvodu se odvolává na paragraf A 25 Koldínova zákoníku, který prikazuje, že konšelé mají setrávat ve svém úřadu pouze jeden rok. „*Konšelé, kteříž na raddě sedí, nemají déle seděti, nežli toliko jeden rok, podle krále Jeho Milosti milostného obdaření*“; J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 13.

⁸⁰ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

⁸¹ Odkaz na paragraf A 40 Koldínova zákoníku, které upravuje poměr mezi obyvateli města, tedy celou obcí a městskou radou, která měla měšťany zastupovat. Jelikož konšelé vykonávali svůj úřad a s ním spojené povinnosti bez nároku na honorář, byli ostatní obyvatelé nabádání k poslušnosti „*také na ně se povinnost ta vztahuje, aby oni jim ve všem poslušni a poddáni byli, je v poctivosti měli, k nim se uctivě chovali, a sobě jich jako otců svých vážili, rozkazy jich dobromyslně podnikali, a což by od nich na toho, aneb jakékoli práce, dle opatření obecného dobrého vložena byla, tu bez odporosti vykonávati hleděli, jich nepomlouvali, neobouzeli, ani tajně ani zjevně jim neutrhalí.*“; TAMTÉŽ, s. 24-25.

⁸² SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

vrchnostenských městech plnil sbor konšelů i funkci městského soudu.⁸³ Ve zmíněném článku se hovoří o vzájemném vztahu mezi soudci a konšely. Konšelé a soudci měli k sobě chovat vzájemnou lásku a svornost. Ve svém jednání a rozhodnutí měli být vedeni hlavně spravedlností.⁸⁴

Třetí dotaz z celkem pěti otázek, které bylo nutno položit, než byli radní ze svého úřadu propuštěni, se týkal péče o vdovy a sirotky: „*Zdali sirotky a vdovy se ochraňovali i jejich a jiných dobrých lidí spravedlnosti, tak jakž náleží, a povinnosti ouřadu sebou přináší, fedrovány byly.*“⁸⁵ Rovněž tato otázka směřovala ke všem shromážděným měšťanům.

Celá obec pak ještě musela odpovědět na dvě další otázky. Jedna z nich se týkala poctivosti měšťanů, jestli v době zastávání svého úřadu, nezneužili svého postavení: „*Zdali který konšel ouřad na sobě mající proto nad některým sousedem se vymstíval anebo bez vědomí celého magistrátu, kterého pokutoval, též jinším způsobem přenásledoval.*“

Nezbytně nutné bylo ověřit, jak magistrát spravoval obecní hospodaření a jestli byly účty řádně vedeny a předkládány širší obci. Konšelé neměli ani příliš a hlavně zbytečně utrácet: „*Zdali se důchod obecní obmeškával neb darebně utrácel, též zdali počty pořádně z toho, co kdo sobě svěřeno jměl, obci veřejně přečteny a vše za slušné a spravedlivé uznáno bylo, a co by nyní těch 5 punctou ještě více v pravdě vysloviti mohli.*“ Měšťané tak vyslechli poslední z úvodních otázek, která završila první část ceremoniálu.

Na všechny výše zmíněné otázky se očekávala odpověď „z obou stran“, tedy z obce i od odstupujících radních. Nemuselo však nastat úplné ticho. Norma počítala i s možností, že budou vzneseny nějaké stížnosti proti odstupujícímu „magistrátu“. Pokud by se nedaly ihned napravit, mohlo se najít řešení vznesených námitek až později.⁸⁶ Poté komisaři přistoupili k propuštění konšelů, rychtáře a starších obecních z jejich úřadů. Poděkovali jim za věrné služby. Znovu se obrátili na shromážděné měšťany s dotazem, mohou-li vznést nějakou stížnost. Teď teprve si totiž byli všichni rovni. Pokud by někdo z přítomných měl jakoukoliv připomínku k chování a jednání propuštěné městské rady, měla se tato stížnost dostat k vrchnosti nejpozději do dvou týdnů. Přesně tento časový limit stanovuje norma. Upozorňuje se v ní totiž, že v době renovace nebyl dostatek

⁸³ Z. HLEDÍKOVÁ – J. JANÁK – J. DOBEŠ, *Dějiny*, s. 206, 210-211, 214-215.

⁸⁴ „*Mezi saudcemi a konšely potřebí jest také lásky a svornosti, proto, že kdež jsau svárové, různice, zlá jedněch o druhých domnění, nechuti, závisti, osob k osobám nelibosti, tu se nic dobrého a stálého spůsobiti nemůže; nýbrž taková práce všeckna na různu půjde*“; J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 21.

⁸⁵ SOKA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

⁸⁶ „*Kdyby se to hned spraviti nemohlo in suspensio zůstanou.*“ Dále je pak poznamenáno; „*Kdyby se ale to hned srovnati nemohlo, může odloženo býti.*“; TAMTÉŽ.

času, aby mohly být všechny možné vznesené námitky vyřešeny.⁸⁷

Konečně se přistoupilo k volbě nových konšelů, rychtáře a starších obecních. Norma upozorňuje, že noví zástupci města budou vybráni z předem sestaveného „registříku.“ V tomto renovačním řádu je zaznamenán také přípis, že musí dojít k nové volbě, jelikož nemůže žádná obec býti bez svých správců. Nejprve byl zvolen primátor a pak „dáleji jiní“ členové rady. Když renovační komise oznámila dvanáct jmen nových konšelů, „učiní se otázka.“ V přítomnosti ustanovené komise měla obec oznámit, zda souhlasí se zvolenými radními. Zda si myslí, že mohou tento úřad zastávat. V případě, že nebylo námitek, konšelé skládali svou přísahu. Po její složení se vrchnostenští úředníci obrátili k obci a nabádali ji, aby se k novým radním chovala s respektem. Úřad měl naproti tomu řádně dostát svým povinnostem pod hrozbou pokuty nebo trestu, jež by byl vyměřen „dle řízení zemského a práv městských.“ V přípisu se objevil odkaz na článek A 36 Koldínových městských práv. Inkriminovaný článek popisuje způsob chování k měšťanům.

Pak následovalo jmenování rychtáře. Souhlas s jeho volbou měla opět vyjádřit shromážděná městská obec. Následně rychtář složil přísahu a byla mu předána instrukce. Poslední byli jmenování obecní starší. Pokud proti nim nebylo námitek, složili přísahu. Tím byl završen samotný volební proces. Noví zástupci města byli uvedeni do úřadu. Všichni si ale ještě museli vyslechnout celkem dvacet čtyři bodů, které jim měli připomenout, jak se chovat a přispívat k obecnému dobrému: „Potom všem učiní se napomenutí takto.“ Každý bod se vždy věnal jednotlivé povinnosti, která byla radním svěřena při volbě do městské samosprávy. Zástupci města měli jít svým chováním příkladem ostatním měšťanům. Vše mělo směřovat ku prospěchu celé obce. Povinností radních bylo postarat se o sirotky a vdovy. Děti měly být posílány do školy, sirotci na útraty obecní. Rada byla povinována připomenout i všem sousedům ve městě, aby i oni dbali o vzdělání svých potomků.⁸⁸

Čtvrtý bod nabádal k pravidelné účasti na bohoslužbách. Konšelé měli v první řadě dávat dobrý příklad svým sousedům. Všichni si měli projevovat vzájemnou lásku a úctu. Bod sedmý odkazuje na dva paragrafy Koldínova zákoníku.⁸⁹ Konšelé museli dbát na poctivost řemeslníků,

---

⁸⁷ „Zase jim přečetli a na to odpověď žádali může, jsouce ale čas krátký, mají na to všechno, co by se nyní státi mohlo do dvou neděl odpověď složití“; TAMTÉŽ.

⁸⁸ „O sirotky a vdovy poctivě jsou povinni péči a starost jmíti, je schraňovati, sirotčí věci v bedlivé opatrnosti míti, aby v [?] dobrý zachován byly, toho čas ukazuje tehdy v [?], aby se jim vydati mohli. A nemajili pro chudobu prostředkův, na obecní náklad sirotky městské do školy dáti, anebo k řemeslům jim napomáhati. Item aby sousedé dítky své a mládež do školy k cvičení dobrým mravům pobožnosti a literárnímu umění dávali, tak aby budoucně buď k církvi svaté aneb obci hoditi se mohli“; TAMTÉŽ.

⁸⁹ J. JIREČEK (ed.), *Práva městská*, s. 16-17.

zvláště řezníků a pekařů, a kontrolovat jestli jsou dodržovány míry a váhy.⁹⁰ Radním náležel i dohled nad městským špitálem.

Osmý bod napomenutí, jež směřoval k dosazeným městským úředníkům, připomínal, že v době, kdy rada zasedne k jednání, měl být v radním domě klid. Také v tomto článku se objevil odkaz na Koldínova městská práva, přesně na článek A 5. Konšelé se neměli mezi sebou vybavovat bez svolení purkmistra.⁹¹

Když došli vrchnostenští komisaři k devátému bodu, apelovali na radu, aby dbala na pořádek ve městě.⁹² Ve dvou následujících připomínkách se komise zmínila o zákazu těžít dřevo v panských lesích bez povolení vrchnosti a lovu ryb a raků. Muselo být pamatováno také na bezpečnost ve městě, proto se měli měšťané vyvarovat nebezpečí požárů.

Jednání rady měla probíhat zásadně pouze na radnici, ne v domě primasa nebo purkmistra. Obecní počty museli předkládat konšelé hejtmanovi panství včas. Několik bodů připomínalo činnost spojenou s hospodařením, jako bylo vedení soupisu obilí. Konšelé měli za povinnost vybírat kontribuci a kontrolovat další platy. Dvacátý třetí „*punkt*“ zaznamenává, že primasovi mělo být „*deputirovaný*“ pivo na obecní útraty. Poslední artikul shrnul všechny zásady chování, které měly patřit k dobrým vlastnostem člena městské správy, a také povinnosti spojené s úřadem, jež byly zmíněny v předchozích bodech.

Z rozboru výše analyzovaných norem vyplývá, že renovační ceremoniál tvořil soubor několika otázek, jež byly k řádu pouze přidávány. Vrchnostenští úředníci, kteří tvořili ustanovenou renovační komisi, pokládali předepsané otázky střídavě odstupujícím konšelům a celé shromážděné obci. Jako odpověď se očekávalo pravděpodobně pouze ticho, které znamenalo, že všichni byli s chováním a jednáním radních i ostatních měšťanů spokojeni. Podle norem kromě té, která vznikla pravděpodobně až v roce 1706 nebo později, se jako vzor chování neočekávalo pouze souhlasné ticho. Avšak i renovační řád připouštěl, že mohly být vzneseny nějaké stížnosti, buď ze strany konšelů směřující k obci nebo naopak obec si mohla postěžovat na činnost městské rady. Pokaždé museli měšťané nově zvolené radní odsouhlasit a nově zvolení zástupci města v přítomnosti všech měšťanů a zástupců vrchnosti složit přísahu. Když byli konšelé uvedeni po složení přísahy do úřadu, ještě museli vyslechnout instrukci, která je nabádala k správnému plnění jejich povinností.

Normy však pouze popisují, jak měl rituál obnov ve městech na schwarzenberských panstvích probíhat. Jelikož však společnost v raném novověku zvláště ve městech komunikovala téměř výlučně ústně, nemůžeme s jistotou říci, že opravdu byly splněny všechny náležitosti, které

---

⁹⁰ Tato připomínka také v patnáctém bodě instrukce.

⁹¹ TAMTÉŽ, s. 7.

⁹² Dále bod čtrnáct se vrací k čistotě ve městě.

jednotlivé normy upravují. Popis normativních pramenů však pouze nastiňuje ideální model chování, který byl stanoven výše postavenou autoritou, kterou byl očekáván. Do jaké míry byly vrchností stanovené předpisy dodržovány, můžeme pouze konstruovat na základě porovnání norem s dalšími prameny, které souvisejí s obnovováním úřadů lokální moci.⁹³ Jak samotný průběh renovace ale vypadal, záviselo také na přítomných aktérech tohoto pro raně novověká města důležitého přestavení.⁹⁴

---

⁹³ Marie KOLDINSKÁ, *Norma nebo ideál? Obraz vrchností a poddaných ve světle vrchnostenských instrukcí 16. a počátku 17. století*, in: Marie KOLDINSKÁ – Alice VELKOVÁ (edd.), *Historik zapomenutých dějin. Sborník příspěvků věnovaných prof. Eduardu Maurovi*, Praha 2003, s. 189-197.

⁹⁴ Martin NODL – Daniela TINKOVÁ (edd.), *Antropologické přístupy v historickém bádání*, Praha 2007, s. 215-235.

Složení soběslavské městské rady

V následující kapitole se pokusím o rekonstrukci složení soběslavské městské rady v letech 1587-1604, kdy patřilo město Soběslav k majetku Petra Voka z Rožmberka, a v letech 1662-1712, kdy vlastnili třeboňské panství Schwarzenberkové. Složení soběslavské městské rady bylo možné rekonstruovat na základě seznamů radních, jež jsou jako spisový materiál uloženy ve fondu Archiv města Soběslav ve Stáním okresním archivu Tábor a ve fondu Velkostatek Třeboň ve Státním oblastním archivu v Třeboni.⁹⁵

Dalším významným pramenem pro studium soběslavské samosprávy pro období konce 16. století byly purkmistrovské rejstříky, které mi umožnily poznat složení konšelského sboru pro léta 1587-1604.⁹⁶ Pro starší období, kterým se ve své práci zabývám, jsem použila také pamětní zápisy dlouholetého soběslavského primasa Řehoře Smrčky ze Sabinova.⁹⁷ Smrčka si vedl záznamy od roku 1587. Zapisoval významné události z dění v Soběslavi. Jako hlavní představitel městské samosprávy neopomněl poznamenat, kdy byla ve městě obnovena městská rada a vždy připojil seznam jejích nových členů, konšelského sboru, jméno nového rychtáře a starší obecní. Pro toto starší období se nedochovalo velké množství výše zmíněných seznamů radních a ani tzv. vot.

Při studiu období let 1662-1712 jsem využila seznamy radních, vota a radní manuály. Prameny se však nedochovaly pro celé toto období. Nemůžeme tedy přesně říci, kolik obnov se přesně během těchto padesáti let opravdu uskutečnilo.

Členem městské rady se mohl stát obyvatel vnitřního města, který podléhal městskému právu. Patřil mu status měšťana. Musel vlastnit určitý nemovitý majetek na území města.⁹⁸ Mezi

⁹⁵ SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5AS 33, I A 5AS 34, I A 5AS 35, I A 5AS 1, I A 5AS 2; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42.

⁹⁶ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1251, sign. IV A 4/86, kart. 491; TAMTÉŽ, inv. č. 1255, sign. IV A 4/89, kart. 491; TAMTÉŽ, inv. č. 1266, sign. IV A 4/99, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1267, sign. IV A 4/100, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1268, sign. IV A 4/101, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1269, sign. IV A 4/102, kart. 492; TAMTÉŽ, inv. č. 1270, sign. II A 4/103, kart. 492.

⁹⁷ Knihovna Národního muzea Praha, sign. IV C 23. Paměti soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova byly již edičně zpřístupněny; Ferdinand MENČÍK, *Řehoře Smrčky Letopisy města Soběslavě*, Musejní sborník 4, 1901, s. 21-71; Lenka NOVOTNÁ, *Poznamenání některých pamětí od léta Páně 1587. Paměti soběslavského primasa Řehoře Smrčky ze Sabinova (1587-1605)*, České Budějovice 2008 (diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity).

⁹⁸ Z. HLEDÍKOVÁ – J. JANÁK – J. DOBEŠ, *Dějiny*, s. 208.

radní patřili v Soběslavi lidé, kteří příslušeli pravděpodobně mezi majetnější obyvatele tohoto menšího poddanského města. Vlastnili domy přímo ve městě a na předměstí a také zde provozovali své živnosti.⁹⁹ Jelikož členové městské rady za činnost pro blaho obce nedostávali žádný pravidelný plat, museli se také vedle úředních povinností, které vyplývali z členství v konšelském sboru, věnovat svým vlastním řemeslům a živnostem. Soběslavští radní byli z velké většiny řemeslníci, kteří provozovali potravinářská nebo textilní řemesla a vedli ve městě své živnosti.¹⁰⁰ Proto bylo také někdy jejich zaměstnání, které jim zajišťovalo obživu, důvodem, proč například vynechávali zasedání městské rady. Někdy musela být vlastní jednání před městskou radou odložena pro nepřítomnost jejích předních členů ve městě zapříčiněných obchodními cestami nebo museli dohlížet na průběh zemědělských a řemeslnických prací.¹⁰¹ Na počátku 17. století se mezi radními objevují také osoby, které dosáhly vyššího vzdělání a nebo lidé, jejichž zaměstnáním nebyla řemeslná činnost. Byli to například kantor nebo různí obchodníci. Také se můžeme ptát, jakou roli hrálo při obsazování míst v konšelském sboru poddanského města vzdělání jednotlivých radních.

Radní byli reprezentanty města navenek. Vítili ve městě návštěvy, setkávali se s vyslanci a jednali s ostatními úřady ve vrchnostenské správě. Před městskou radou se projednávali sporné i nesporné záležitosti města. Zajišťovali chod a organizaci městských institucí. Městská rada měla na starosti také městské hospodaření a finanční agendu.

Při studiu složení městských rad vyvstane otázka, jaké pohnutky vedli jednotlivé měšťany k tomu, aby zastávali místo v městské radě. Postavení městského radního jim nezajišťovalo žádný peněžitý plat, který by nahradil další způsob obživy. Museli stále vést své řemeslnické dílny a jiné živnosti. Důvodem pravděpodobně byla snaha o prosazení vlastního vlivu. Jako hlavní představitelé města měli vliv na život ve městě a také mohli díky působení v lokální politice ovlivňovat dění ve městě ve svůj prospěch. Sami mohli díky upřednostňování svých zájmů profitovat. Jejich postavení se stalo i prostředkem k jejich prezentaci.

⁹⁹ Josef LINTNER – Jan LINTNER, *Dějiny soběslavských domů*, Staré a nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 2-5, 17-19, 29-31, 41-44, 53-56, 65-67, 71-72, 101-103, 113-114; Staré a nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 1-2, 13-38, 61-62, 85-86, 97-98; Jan LINTNER, *Z historie soběslavských rodin*, Časopis Rodopisné společnosti československé 3, 1931, s. 17-21, 84-86.

¹⁰⁰ Sociálnímu složení městských rad se ve své studii zabýval Jaroslav Douša; J. DOUŠA, *Městské rady*, s. 326-335, 355-361.

¹⁰¹ J. HRDLIČKA, *Měšťan*, s. 147. Tuto skutečnost také dokládá list z prosince roku 1602 adresovaný rožmberské vrchnostenské kanceláři, v němž soběslavští radní žádali o změnu termínu obnovení rady, jelikož primas Řehoř Smrčka ze Sabinova, Štěpán Knobloch a další tři soběslavští konšelé nebyli v tu dobu „doma přítomni“ a s jistotou se ani neměli včas vrátit; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

Jako přední reprezentanti města, kteří se účastnili jednání s vrchnostenskými úředníky, získávali nové kontakty, pomocí nichž mohli jako řemeslníci získat nové odběratele svých výrobků. Důkazem může být kariéra předního představitele Soběslavi, dlouholetého primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova, který působil v městské radě na konci 16. a počátku 17. století více jak třicet let.¹⁰²

Na konci 16. století zažívalo město Soběslav velký rozkvět. Získalo od Petra Voka z Rožmberka rozsáhlý pozemkový majetek a městské hospodářství prosperovalo. Velký podíl na prosperitě města měli právě přední představitelé jeho samosprávy z poslední dekády 16. století.¹⁰³

V letech 1587-1604 může s jistotou říci, že došlo celkem osmkrát k obnovení soběslavské městské rady.¹⁰⁴ Vyplývá to ze záznamů, které si vedl Řehoř Smrčka ze Sabinova ve svých pamětech. Složení konšelského sboru je možné rekonstruovat podle záznamu z purkmistrovských rejstříků téměř pro celé období mezi lety 1587-1604. Bohužel jestli proběhla renovace soběslavské městské rady ještě v dalších letech během tohoto období než v těch, o kterých si vedl tehdejší primas záznamy, nevíme. Pro starší období se nedochovalo dostatečné množství pramenů, abychom mohli případná další data renovací doplnit.

Během sedmnácti let se ve sboru konšelů města Soběslavi vystřídal pouze třicet čtyři soběslavských měšťanů. Převážná většina z nich, před tím než získala místo mezi předními reprezentanty města, zastávala jinou pozici v městské samosprávě. Mnozí byli členy sboru obesních starších nebo městskými úředníky. Ačkoliv některé práce hovoří o tom, že se dodržoval nepsaný zvyk, podle něhož nový člen ve vedení města zaujímal nejprve nižší místa v hierarchii městské správy a teprve dostatečná délka jeho služby jej pozvolna dovedla k získání vyšších pozic, nemůžeme to tvrdit obecně.¹⁰⁵ Pravděpodobně i letité zkušenosti se službou v městské samosprávě však zajišťovali snadnější kariérní postup. V Soběslavi se sice pouze jedenkrát během tohoto období objevil nový člen konšelského sboru Jan Feitlík, který podle dostupných pramenů nezastával žádný post ve správě již v předchzích letech, než byl zvolen a jmenován městským radním. Členem

¹⁰² K osobě soběslavského primátora Řehoře Smrčky viz více Rudolf CIKHART, *Smrčkovský dům v Soběslavi*, JSH 36, 1928, s. 36-37; Václav BŮŽEK, *Renesanční domácnost soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova*, Tábořský archiv 3, 1991, s. 34-51, TÝŽ, *Rytíři renesančních Čech*, Praha 1995, s. 26-34; L. NOVOTNÁ, *Poznamenání*, s. 39-51.

¹⁰³ Důkazem jsou záznamy v pamětech Řehoře Smrčky ze Sabinova; L. NOVOTNÁ, *Poznamenání*, s. 87-209.

¹⁰⁴ K obnovení soběslavské městské rady došlo 25. července 1587, 9. října 1589, 11. března 1591, 25. ledna 1597, 25. listopadu 1599, 3. prosince 1601, 5. prosince 1602, a 5. února 1604; Knihovna Národního muzea Praha, sign IV C 23, f.2^r, f. 8^v, f. 13^r, f. 41^v, f. 57^r, 62^r.

¹⁰⁵ J. HRDLIČKA, *Měšťan*, s. 148.

sboru konšelů se stal 11. března 1591 a při další renovaci rady se jeho jméno již neobjevilo. Nestal se ani členem starších obecních.¹⁰⁶

Řehoř Smrčka ze Sabinova, jeden z předních měšťanů Soběslavi, působil v městské správě více jak třicet let. Zvolen byl při obnově městské rady 25. června 1587. I před rokem 1587 se společně se svým otcem Řehořem Smrčkou starším podílel na správě města jako radní. S jistotou můžeme tvrdit, že úřad primátora zastával až do roku 1604. Do roku 1617 tedy do jeho smrti byl pravděpodobně stále členem městské rady. Primátorem byl jmenován i při obnově v roce 1612 a 1614.¹⁰⁷ Řehoř Smrčka ze Sabinova se spolu s dalšími předními měšťany, jejichž jména se také objevují ve výčtu městských radních, zasloužil o prosperitu města.

Mezi stále členy konšelského sboru patřili Šebestián Roubík, Jáchym Konvař a Štěpán Knobloch, který ačkoliv nebyl vždy členem užší rady, byl jedním ze starších obecních a zastával také v roce 1589 úřad městského rychtáře. Šebestián Roubík a Jáchym Konvař působili stejně jako Smrčka v městské radě s jistotou od roku 1587. Byli jejími stálými členy nepřetržitě až roku 1604. Štěpán Knobloch se stal radním při renovaci v roce 1591 a působil v ní až do počátku 17. století. Tito soběslavští radní patřili pravděpodobně v Soběslavi k osobám, které se těšily největšího vlivu v městské samosprávě a byly váženými měšťany.

Mezi konšely a obecními staršími se v tomto období objevovala stále stejná jména. Úřad rychtáře zastával některý člen z předchozí rady. V tomto úřadu se během sedmnácti let při osmi obnovách vystřídalo pouze šest měšťanů.¹⁰⁸ Všichni již před svým jmenováním rychtářem působili v městské samosprávě jako jedni z dvanácti konšelů. Každý s výjimkou Václava Hrona byl zvolen pouze jednou. Václav Hron byl jmenován rychtářem hned při dvou po sobě následujících renovacích v letech 1599 a 1601 a pak v roce 1604.¹⁰⁹

Při obnovách městské rady se jen velmi zřídka vyměnila polovina jejích členů. Například při obnově 9. října 1589 zůstalo z předchozí rady na svých místech sedm členů. Zbývající radní odsadili místa ve sboru obecních starších. Podle tohoto příkladu probíhalo střídání v úřadu při každé obnově. Vždy zůstalo minimálně šest členů z rady předchozí a ostatní si vyměnili místa s členy sboru starších obecních. Zcela novým členem byl již výše zmíněný Jan Feitlík. Noví členové se objevovali pouze mezi staršími obecními. Radní tedy, až na jednu jedinou výjimku, vždy zastávali

---

¹⁰⁶ Knihovna Národního muzea Praha, sign IV C 23, f.2^r, f. 8^v, f. 13^r, f. 41^v, f. 57^r, 62^r.

¹⁰⁷ SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41; SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5AS 33.

¹⁰⁸ Michal Holcapfl, Štěpán Knobloch, Jan Čapek, Jan Kuchař, Václav Mlynář, Václav Hron a Jan Vrabc; Knihovna Národního muzea Praha, sign IV C 23, f.2^r, f. 8^v, f. 13^r, f. 41^v, f. 57^r, 62^r.

¹⁰⁹ TAMTÉŽ.

před svým jmenováním do konšelského sboru místo mezi obecními staršími.

Ve správě města se často objevovali členové jedné rodiny. Jméno Smrčka se v zápisech z renovací městské rady vyskytuje již od šedesátých let 16. století. Otec Řehoře Smrčky, Řehoř Smrčka starší, byl členem městské rady právě v šedesátých a sedmdesátých letech. V první třetině 17. století se z pramenů dozvídáme, že i syn Řehoře Smrčky ze Sabinova Petr Smrčka se stal při obnově městské rady v roce 1614 jejím členem. Často se mezi konšely vyskytovali členové rodiny Librů a Hronů. Jméno Libra se objevilo i v seznamech radních pro období let 1662-1712.

V tomto starším období, jak z pramenů vyplývá, byla skupina měšťanů, kteří zastávali důležitá místa v samosprávě města, velmi uzavřená. Nebyla však nepropustná pro měšťany z širší obce. Jen výjimečně se stávalo, že místo mezi dvanácti konšely získal někdo, kdo v předchozím období nezastával určitou pozici v městské správě. Ačkoliv bylo i podle městského práva dvanáct konšelů, jež tvořili užší městskou radu, vliv na správu města a život jeho obyvatel měla pravděpodobně jen úzká skupina předních konšelů. Důkazem, které vyplývají z pramenů, není pro toto období jen rozbor střídání jednotlivých osob v radě, ale také pamětní zápisy dlouholetého primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova.¹¹⁰

V druhém delším zkoumaném období v letech 1662-1712 došlo zcela jistě k dvaceti obnovám soběslavské městské rady.¹¹¹ Ačkoliv toho období zaujímá přeně padesát let od renovace 23. května 1662 k renovaci z 30. května 1712, v pramenech je možné dohledat pouze výše zmíněných dvacet renovací.¹¹² Složení městské rady bylo rekonstruováno na základě dochovaných seznamů městských radních a vot, která byla porovnáována se záznamy v radních manuálech.¹¹³

Stejně jako ve starším analyzovaném období se složení městské rady proměňovalo jen velmi pozvolna. Od roku 1678 až do roku 1684 se složení konšelského sboru téměř nezměnilo. Rada byla obnovována pravidelně po jednom roce. Objevovali se v ní však stále stejní měšťané. Výjimkou

---

¹¹⁰ L. NOVOTNÁ, *Poznamenání*, s. 87-209.

¹¹¹ K renovaci soběslavské městské rady došlo 23. května 1662, 28. ledna 1670, 19. září 1674, 19. května 1677, 1. září 1678, 28. prosince 1679, 14. srpna 1681, 26. srpna 1682, také v letech 1683, 1684, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1700, 5. října 1702, 7. července 1706, 13. května 1709 a 30. května 1712.

¹¹² Edice seznamů městských radních a vot je součástí přílohy této bakalářské práce.

¹¹³ SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. I A 5AS 33, I A 5AS 34, I A 5AS 35, I A 5AS 1, I A 5AS 2; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42; TAMTÉŽ, inv. č. 391, sign. II A 3/15, kniha 57, inv. č. 392, sign. II 3/16, kniha 58, inv. č. 393, sign. II A 3/17, kniha 59, inv. č. 394, sign. II A 3/18, kniha 60, inv. č. 395, sign. II A 3/19, kniha 61, inv. č. 400, sign. II A 3/24, kniha 66, inv. č. 411, sign. II A 3/35, kniha 77, inv. č. 412, sign. II A 3/36, kniha 78, inv. č. 413, sign. II A 3/37, kniha 79, inv. č. 414, sign. II A 3/38, kniha 80.

byly pouze renovace v letech 1679 a 1681, kdy se jejím členem nestal Pavel Vojtěch Libra, jenž působil v městské samosprávě již v roce 1660. V sedmdesátých a osmdesátých letech 17. století však byl jejím členem téměř nepřetržitě. Celkem byl jako konšel potvrzen dvanákrát a několikrát i ve funkci primátora. Zastával také úřad městského rychtáře v roce 1681. Činnost v městské radě ukončila až jeho smrt v roce 1697.¹¹⁴

Také mezi léty 1686-1689 nedošlo během čtyř renovací k personálním změnám soběslavské městské rady. Noví členové konšelského sboru se objevovali pouze v případě, že některý ze členů kolegia zemřel. Stalo se tak například v roce 1700, kdy písař, který zaznamenával tzv. votum, poznamel u seznamu radních staré městské rady, který z jejích členů během předchozího období zemřel. Složení následující rady po její renovaci bylo stejné, pouze se zaplnila místa po dvou zesnulých členech. Jednalo se právě o výše zmíněného Pavla Vojtěcha Libru a Jana Čilika, který sloužil v městské samosprávě jako přední konšel nepřetržitě od roku 1678.

Nejméně pramenů v celém padesátiletém období pro rekonstrukci soběslavské městské rady se zachovalo z devadesátých let 17. století. Jistě vím, že došlo k renovaci v roce 1690. Další renovace pravděpodobně proběhla v roce 1693, ale podle dochovaných pramenů můžeme rekonstruovat složení rady až po renovaci v roce 1700. Porovnáme-li složení dvanáctičlenných konšelských sborů z roku 1693 a 1700, zjistíme, že většina osob, které byly do městské rady potvrzeny kolem roku 1693, zastávala úřad i po renovaci v roce 1700. Celkem devět členů zůstalo stejných. Dva konšelé, kteří zasedli do rady v roce 1693, v průběhu následujících let zemřeli.¹¹⁵

Pravděpodobně ani v letech 1702 až 1706 nedošlo k obnově soběslavské městské rady. Pokud ano, do rady byli jmenováni ti samí soběslavští měšťané, kteří na radnici zasedali i v předchozím období. Sbor konšelů byl obnovem ještě v roce 1709 a 1712. Až po roce 1702 se mezi konšeli začala objevovat nová jména. Bylo to pravděpodobně v důsledku stáří nebo úmrtí některých bývalých radních. Teprve tehdy pronikli mezi značně uzavřenou skupiny měšťanu noví členové městské rady. Až při obnově v roce 1700 se obměnila polovina členů rady a k větší změně ve složení dvanáctičlenného sboru konšelů došlo až po roce 1706.

Během padesáti let se ve sboru konšelů vystřídalo padesát jedna osob. Nebylo výjimkou, že soběslavští měšťané zastávali post v městské správě i mnoho let. Někteří působili v samosprávě více jak třicet let. Například Ondřej Buzek zastával úřad městského radního již před rokem 1662 a v radních manuálech a seznamech radních se jako konšel objevil i v dvadesátých letech 17. století.

---

¹¹⁴ Více k rodině Librů a osobě Pavla Vojtěch Libry Michaela ZRONKOVÁ, *Paměť o městě (Soběslav v měšťanských pamětech v letech 1650-1750)*, České Budějovice 2007 (diplomová práce Historického ústavu Jihočeské univerzity), s. 48-55.

¹¹⁵ Již výše zmínění Pavel Vojtěch Libra a Jan Čilik.

Mezi přední představitele města byl zvolen celkem čtrnáctkrát. Avšak ani jednou jej nenalezneme v roli primátora nebo městského rychtáře. Významné postavení v soběslavské městské radě se dostalo Jiřímu Svobodovi, který byl členem konšelského kolegia potvrzen během dvaceti šesti let třináctkrát. Dalším významným soběslavským radním byl Jan Waisman. Potvrzen do funkce městského radního byl od roku 1686 až do roku 1712, kdy mu bylo již sedmdesát let, celkem desetkrát. V roce 1702, 1706 a 1712 byl jmenován primasem.

Desetkrát zasedl po svém zvolení a potvrzení na radnici také Václav Zelenka a Ondřej Ilgner. Václav Zelenka zastával funkci městského rychtáře a byl jmenován i primátorem. Kariéru jako soběslavský městský radní zahájil i Jan Jiří Peršl. Mezi reprezentanty města Soběslav byl potvrzen v úřadu městského radního devětkrát. V roce 1674, 1677 a v letech 1679 až 1684 mu náležel úřad primátora.¹¹⁶ Stejně často jako dlouholetý primátor Jan Jiří Peršl zasedl v radních lavicích i Jáchym Wolgner. Mezi dalšími osobami, které se objevily v seznamech soběslavských městských radních, byly Petr Hofman, Tomáš Hrdlička, Lukáš Ryba nebo Řehoř Rieb. Tito měšťané byli zvoleni a potvrzeni více než šestkrát.

Podle rozboru složení městských rad v Soběslavi je patrné, že město, jeho správu i lokální politiku, ovládala jen malá a velmi stabilní skupina jeho měšťanů. Daleko zřejmější je to pro starší zkoumané období. Díky pamětním záznamům dlouholetého soběslavského primátora Smrčky existují i důkazy pro tvrzení, že podíl na moci v menším poddanském městě, kterým Soběslav byla, měl daleko uzavřenější a méně početný okruh lidí, než kolik bylo členů konšelského sboru. S jistotou to však nemůžeme tvrdit ani podle rozboru kontinuity a diskontinuity městských rad v mladším zkoumaném období. Ve druhé polovině 17. století se v některých jeho dekádách při obnově městské rady její složení nezměnilo. Došlo pouze ke zvolení nového rychtáře.¹¹⁷ Pravděpodobně ale byla lokální politika v rukou velmi úzké skupiny soběslavských měšťanů, kteří zastávali přední místa v městské radě téměř nepřetržitě po dlouhá desetiletí.

---

¹¹⁶ Jan Jiří Peršl zemřel v roce 1686.

¹¹⁷ Při renovaci v roce 1689, kdy byl zvolen novým městským rychtářem Kašpar Fera.

Závěr

Tématem mé bakalářské práce byla městská samospráva v jihočeském poddanském městě Soběslavi. Prvotní zájem historiků se soustředil především na studium fungování městských rad a střídání konšelů v královských městech.¹¹⁸ Mnohé studie se zabývají obnovováním městské rady, kdy se badatelé snaží na základě dostupných pramenů, především renovačních řádů, které vydávaly městu nadřazené instituce, rekonstruovat ceremoniál obnovy městské rady. Renovace patřily mezi důležité festivity ve městě.¹¹⁹ Součástí mé bakalářské práce je rozbor několika vrchnostenských instrukcí, které upravovaly vlastní průběh renovačního ceremoniálu.

Z těchto norem můžeme tedy poznat, jak měl ideálně tento rituál probíhat. Bohužel mezi prameny městské provenience se mi napodařilo najít jinou písemnost, která by zaznamenala skutečnou podobu tohoto ceremoniálu v Soběslavi. Přestože se pro období, které zahrnuje má práce, dochovalo několik zajímavých narativních pramenů, které popisují nejen život v Soběslavi, ale zmiňují se i o činnosti městských institucí, o průběhu obnovy městské rady nenajdeme v těchto písemnostech ani zmínku.¹²⁰ Známým pramenem, který je citovám i v mé bakalářské práci, je například *Poznámání někderých pamětí od léta Páně 1587*,¹²¹ jehož autorem je dlouholetý soběslavský primas Řehoř Smrčka ze Sabinova. Smrčka se na stránkách svých pamětí rozepsal o rozličných událostech, které jednak zasáhly město Soběslav nebo souvisely s jeho osobním a rodinným životem. Jako čelní představitel městské samosprávy si vždy, když došlo k obnovení soběslavské městské rady, udělal poznámku s příslušným datem, kdy byl obnovem úřad. Následoval výčet členů konšelského sboru i obecních starších. Nechybělo v něm ani jméno nového rychtáře. Avšak, jak probíhal tento ceremoniál, se bohužel z jeho zápisů nedozvíme.

Hlavním cílem práce bylo na základě dostupných pramenů k tomuto tématu porovnat složení městských rad v průběhu delšího časového období. Cílem bylo zjistit, kolik osob se podílelo na vlastní správě města a jeho záležitostech. Na základě seznamů radních, vot a zápisů v radních manuálech se mi podařilo rekonstruovat složení městské rady pro starší i mladší zkoumané období. Z rozborů je patrné, že složení konšelského sboru bylo po delší dobu téměř neměnné. Někteří radní zastávali svůj úřad po několik let. Důvodem bývala snaha o prosazení vlastního vlivu v širší obci.

Městskou radu v Soběslavi tvořilo dvanáct osob. Politickou moc a vliv na chod města však držela ve svých rukou daleko menší skupina radních. Ačkoliv s takovou snahou počítala městská

---

¹¹⁸ Např. J. MENDELOVÁ, *Rada*; J. DOUŠA, *Městské rady*; B. ROEDL, *Vademecum*.

¹¹⁹ T. STERNECK, *Obnovování*; J. HRDLIČKA, *Otázky*.

¹²⁰ M. ZRONKOVÁ, *Paměť*.

¹²¹ L. NOVOTNÁ, *Poznámání*.

práva, a radní se museli vždy po čtyřech týdnech střídat v úřadu purkmistra, v meších městech se ale přesto na vedení podílel menší počet osob.

Seznam pramenů a literatury

Prameny nevydané

Knihovna Národního muzea Praha

sign. IV C 23 (Soběslavské paměti Řehoře Smrčky a jeho pokračovatelů)

Státní oblastní archiv v Třeboni

Velkostatek Třeboň

sign. IA 5AS 1 (organizace městské správy)

sign. IA 5AS 2 (volby purkmistrů a radních, městských rychtářů, písaře a obecních starších, renovace magistrátu)

sign. IA 5AS 33 (regulace magistrátu, volby konšelů, starší obecní, městský rychtář)

sign. IA 5AS 34 (regulace magistrátu, volby konšelů, starší obecní, městský rychtář)

sign. IA 5AS 35 (regulace magistrátu, volby konšelů, starší obecní, městský rychtář)

Státní okresní archiv Tábor

Archiv města Soběslav

inv. č. 1, sign. I A 1/1, kart. 1 (listina - privilegia Jindřicha z Rožmberka)

inv. č. 3, sign. I A 1/3, kart. 1

inv. č. 5, sign. I A 1/5, kart. 1 (právo várečné)

inv. č. 7, sign. I A 1/7, kart. 1 (listina - potvrzení privilegií městu Soběslavi Petrem Vokem z Rožmberka, 1594)

inv. č. 376, sign. II A 1/2, kniha 2 (přísahy, obnovování úřadů)

inv. č. 377, sign. II A 3/1, kniha 43 (radní manuály a kopiáře)

inv. č. 391, sign. II A 3/15, kniha 57

inv. č. 392, sign. II A 3/16, kniha 58

inv. č. 393, sign. II A 3/17, kniha 59

inv. č. 394, sign. II A 3/18, kniha 60

inv. č. 395, sign. II A 3/19, kniha 61

inv. č. 400, sign. II A 3/24, kniha 66

inv. č. 411, sign. II A 3/35, kniha 77

inv. č. 412, sign. II A 3/36, kniha 78

inv. č. 413, sign. II A 3/37, kniha 79

inv. č. 414, sign. II A 3/38, kniha 80
inv. č. 1056, sign. III E 1, kart 41 (městská správa a obecní zaměstnanci)
inv. č. 1056, sign. III E 1, kart 42 (městská správa a obecní zaměstnanci)
inv. č. 1251, sign. IV A 4/86, kart. 491 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1255, sign. IV A 4/89, kart. 491 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1265, sign. IV A 4/98, kart. 492 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1266, sign. IV A 4/99, kart. 492 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1267, sign. IV A 4/100, kart. 492 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1268, sign. IV A 4/101, kart. 492 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1269, sign. IV A 4/102, kart. 492 (rejstříky purkmistrů)
inv. č. 1270, sign. IV A 4/103, kart. 492 (rejstříky purkmistrů)

Prameny vydané

JIREČEK, Hermenegilt (ed.), *M. Brikcího z Licka Práva městská dle textu z r. 1536*, Praha 1880.
JIREČEK, Josef (ed.), *Práva městská Království českého a Markrabství moravského spolu s krátkou jich sumou od Pavla Krystyána z Koldína*, Praha 1876.

Literatura

BARBOROVÁ, Eva, *Správa na panstvích Pera Voka z Rožmberka 1565-1592 (1611)*, Archivum Trebonense 1971, s. 1-13.
BÍLEK, Karol, *Správa města Sobotky v 16. a 17. století a poměr kostelecké vrchnosti*, in. Marie Macková (ed.), *Poddanská města v systému patrimoniální správy, Ústí nad Orlicí 1996*, s. 78-84.
BŮŽEK, Václav, *Renesanční domácnost soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova*, Tábořský archiv 3, 1991, s. 34-51.
BŮŽEK, Václav, *Rytíři renesančních Čech*, Praha 1995.
CIKHART, Roman, *Smrčkovský dům v Soběslavi*, Jihočeský sborník historický 36, 1928, s. 36-37.
DĚDKOVÁ, Lidmila, *Ochranná a municipální města v Čechách (Studie o vývoji a postavení poddanských měst a jejich správy po Bílé hoře)*, Sborník archivních prací 28, 1978, s. 292-355.
DOUŠA, Jaroslav, *Městské rady v Plzni a na starém městě pražském v letech 1550-1650. Sociální složení rad v letech 1560-1590*, Sborník archivních prací 32, 1982, s. 321-418.
DOUŠA, Jaroslav, *Seznamy staroměstských konšelů z let 1547-1650*, Pražský sborník historický 14, 198, s. 65-119.

- FEJTOVÁ, Olga – LEDVINKA, Václav – PEŠEK, Jiří (edd.), *Osm set let pražské samosprávy*, Praha 2002 (= Documenta Pragensia 21).
- FEJTOVÁ, Olga – LEDVINKA, Václav – PEŠEK, Jiří (edd.), *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Jejich proměny, zázemí a kulturní profil*, Praha 2004 (= Documenta Pragensia 22).
- HAAS, Antonín, *O tak řečeném právu královském rožmberských měst a městeček*, Jihočeský sborník historický 26, 1957, s. 69-74.
- HAAS, Antonín, *Soupis privilegií měst a městeček v Jihočeském kraji*, Archivum Trebonense 1973, s. 89-216.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2007.
- HOFFMANN, František, *České město ve středověku*, Praha 1992.
- HRDLIČKA, Josef, *Měšťan*, in: Václav Bůžek – Pavel Král (edd.), *Člověk českého raného novověku*, Praha 2007, s. 139-165.
- HRDLIČKA, Josef, *Otázky bez odpovědí aneb konsenzuální ticho při obnovách městských rad v raně novověkých Čechách*, in: Václav Bůžek – Jaroslav Dibelka (ed.), *Člověk jako sociální skupina v raném novověku*, České Budějovice 2007 (= Opera historica 12), s. 187-220.
- JORDÁNKOVÁ, Hana – SULITKOVÁ, Ludmila, *Brněnská městská kancelář v předbělohorském období (Prosopografická a diplomatická studie)*, Sborník archivních prací 45, 1995, s. 291-510.
- KOKOJANOVÁ, Michaela (ed.), *Měšťané, šlechta a duchovenstvo v rezidenčních městech raného novověku (16.-18. století)*, Prostějov 1997.
- KOLDINSKÁ, Marie, *Norma nebo ideál? Obraz vrchností a poddaných ve světle vrchnostenských instrukcí 16. a počátku 17. století*, in: Marie KOLDINSKÁ – Alice VELKOVÁ (edd.), *Historik zapomenutých dějin. Sborník příspěvků věnovaných prof. Eduardu Maurovi*, Praha 2003, s. 189-197.
- KRATOCHVÍL, Karel, *Pelhřimovský primas Matěj Mauricius Klokotský a radní vrstva. K roli příbuzenských vztahů v samosprávě královských měst v 17. století*, in: Václav Bůžek – Jaroslav Dibelka (ed.), *Člověk jako sociální skupina v raném novověku*, České Budějovice 2007 (= Opera historica 12), s. 221-254.
- LINTNER, Jan, *Archiv města Soběslavi 1371-1945 (1950)*, Tábor 1966.
- LINTNER, Jan, *Z historie soběslavských rodin*, Časopis Rodopisné společnosti československé 3, 1931, s. 17-21, 84-86.
- LINTNER, Josef – LINTNER, Jan, *Dějiny soběslavských domů*, Staré i nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 24, 1933, s. 2-5, 17-19, 29-31, 41-44, 53-56, 65-67, 71-72, 101-103, 113-114; Staré a nové

- zvěsti ze Soběslavě a okolí 25, 1934, s. 1-2, 13-14, 37-38, 61-62, 85-86, 97-98.
- MACEK, Josef, *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526)*. Města, Praha 1998.
- MENDELOVÁ, Jaroslava, *Rada Nového Města pražského v letech 1600-1650*, Pražský sborník historický 29, 1996, s. 59-106.
- MENČÍK, Ferdinand, *Řehoře Smrčky Letopisy města Soběslavě*, Musejní sborník 4, 1901, s. 21-71.
- NODL, Martin – TINKOVÁ, Daniela (edd.), *Antropologické přístupy v historickém bádání*, Praha 2007, s. 215-235.
- NOVOTNÁ, Lenka, *Poznamenání někderých pamětí od léta Páně 1587. Paměti soběslavského primasa Řehoře Smrčky ze Sabinova (1587-1605)*, České Budějovice 2008 (diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity).
- PEŘINOVÁ, Helena, *Od patriciátu k elitě. Definice horní měšťanské vrstvy raného novověku v posledních padesáti letech*, Český časopis historický 104, 2006, s. 111-122.
- ROEDL, Bohumír, *Vademecum městské správy v Lounech v letech 1573-1727*, Louny 2004.
- SMOLOVÁ, Věra, *Rada Starého Města pražského v letech 1650 – 1715*, Pražský sborník historický 24, 1991.
- STERNECK, Tomáš, *Obnovování českobudějovické městské rady za třicetileté války*, Jihočeský sborník historický 74, 2005, s. 104-150.
- ŠMÍDOVÁ, Romana, *Podbořanská městská rada v letech 1553-1618*, in: Michaela Hrubá (ed.), *Města v severozápadních Čechách v raném novověku*, Ústí nad Labem 2000, s. 189-210.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Zásady vydávání historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16 - 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.
- TRUC, Miroslav, *Ius regale rožmberských městských privilegií*, in: Karel Malý (ed.), *Městské právo v 16.-18. století*, Praha 1989, s. 53-67.
- VALÁŠEK, Martin, *Jindy a nyní (K historii vydávání raně novověkých česky psaných textů)*, Listy filologické 123, 200, s. 149-156.
- VINTR, Josef, *Zásady transkripce českých textů z barokní doby*, Listy filologické 121, 1998, s. 341-346.
- VOREL, Petr, *Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15. a 17. století*, Pardubice, 2001.
- VYBÍRAL, Zdeněk, *Mocenské elity v tábořské obci doby předbělohorské*, Tábořský archiv 9, 1999, s. 151-184.
- ZRONKOVÁ, Michaela, *Pamět o městě (Soběslav v měšťanských pamětech v letech 1650-1750)*, České Budějovice 2007 (diplomová práce Historického ústavu Jihočeské univerzity).

Seznam příloh

Příloha č. 1: List od Petra Voka z Rožmberka pro soběslavskou městskou radu spolu se seznamem radních, kteří měli být jmenováni při obnově rady 1598.

Příloha č. 2: Votum, 1612.

Příloha č. 3 :Seznam radních po obnovení rady 23. května 1662.

Příloha č. 4: Seznam radních po obnovení městské rady 28. ledna 1670.

Příloha č. 5: Seznam radních po obnovení rady 19. září 1674.

Příloha č. 7: Seznam radních po obnovení rady 1. září 1678.

Příloha č. 8: Seznam radních po obnovení rady 28. prosince 1679.

Příloha č. 9: Seznam radních po obnovení rady 14. srpna 1681.

Příloha č. 10: Seznam radních po obnovení rady 14. srpna 1681.

Příloha č. 11: Seznam radních po obnovení rady 26. srpna 1682.

Příloha č. 12: Votum, 18. září 1683.

Příloha č. 13: Votum, 18. září 1683.

Příloha č. 14: Seznam radních po obnovení rady 24. října 1686.

Příloha č. 15: Votum, 1687.

Příloha č. 16: Votum, 1688

Příloha č. 17: Votum, 1689

Příloha č. 18: Votum, 1690

Příloha č. 19: Votum, 30. ledna 1693

Příloha č. 20: Seznam radních po obnovení rady 13. ledna 1700.

Příloha č. 21: Seznam radních po obnovení rady 5. října 1702.

Příloha č. 22: Votum, 1709.

Vota a seznamy radních

Ediční poznámka

V následující příloze je edičně zpřístupněno dvacet dochovaných vot a seznamů radních soběslavské městské rady. Vota i seznamy radních jsou uloženy ve Státním oblastním archivu v Třeboni a Státním okresním archivu v Táboře.¹²² Pocházejí z období let 1598, 1612 a z let 1662 – 1709. Většina z nich byla psána česky. Jsou zde však vydána i vota v německém jazyce, která byla transliterována.

Zásady použité pro vznik této drobné edice vycházely z obvyklých pravidel zpřístupňování novodobých česky psaných textů.¹²³ Text česky psaných písemností byl transkribován.

Členění jednotlivých zápisů jsem se snažila dodržovat podle originálů. Jelikož texty téměř postrádají interpunkci, byly jednotlivé záznamy rozděleny do vět a doplněny interpunkčními znaménky (čárka, tečka). V rukopisech podtržené části byly rovněž v edici označeny podtržením. Části textu označené v dochovaných rukopisech závorkami byly ponechány v kulatých závorkách ( ). Do hranatých závorek [] byly doplněny části textu, které v rukopise chybí. V textu se objevují zkratky, které byly důsledně rozepisovány (A[nn]o, J[eho] M[ilost], J[eho] Kníže[cí] M[ilo]sti). Pro označení nečitelného textu byla použita hranatá závorka s otazníkem uvnitř [?]. Přeskrtnuté části textu byly označeny špičatými závorkami <>.

Nejvíce změn se týkalo hlásek. Podle významu slova byly upravovány hlásky i/j/g. Tradičně bylo převáděno v → u a w → v. K modernizaci docházelo v případě souhlásek s/z u předložek a předpon. Velký důraz byl kladen na zachování původní podoby u vlastních slov a zeměpisných názvů, také u slov cizích nebo přejatých (confirmovat, comise).

Tvary slovesa být byly ponechány podle předlohy (sem, sou, sa). Modernizována byla nezachycená délka samohlásek. U skupin samohlásek bylo upraveno ie → ě (město) i dvojhláska au → ou (ouřad, budoucí), avšak diftongizované ej bylo ponecháno podle předlohy. Kolísání vz/zv

---

¹²² SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IIA 5 AS 33, 34; SOkA Tábor, AM Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41, 42.

¹²³ Josef VINTR, *Zásady transkripce českých textů z barokní doby*, Listy filologické 121, 1998, s. 341-346; Martin VALÁŠEK, *Jindy a nyní (K historii vydávání raně novověkých česky psaných textů)*, Listy filologické 123, 2000, s. 149-146; Ivan ŠTOVIČEK, *Zásady pro vydávání historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.-20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

bylo také ponecháno. Spřežky cz byly podle významu slov převáděny na c, č a rz na ř. Skupina hlásek th (letha → léta) byla zmodernizována a zdvojené souhlásky (radda → rada) zjednodušeny. Obtížně se převáděla jména. Snažila jsem se zachovat podobu originálu. Většina osob působila v městské správě několik let a pak se jejich jméno ve votech i seznamech objevovalo častěji. Vždy záleželo na písaři, který písemnost pořídil. Setkáváme se totiž s více grafickými podobami jednoho jména (Baumon, Pauman, Bawmon). Občas se také objevila v jinak česky psaném soupisu německá podoba jmen všech radních.

Velká písmena jsou psána u vlastních jmen a zeměpisných názvů. V letopočtech vynechaná tisíciletí a století byla doplněna do hranatých závorek. Za číslice, které označují řadovou číslovku, byla doplněna tečka.

Příloha č. 1

List od Petra Voka z Rožmberka pro soběslavskou městskou radu spolu se seznamem radních, kteří měli být jmenováni při obnově rady 1598.

SOKA Tábor, Archiv města Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

Petr Vok z Rožmberka, vladař domu rožmberského.

Jest jistá vuole má na tom, aby jse při obnovení úřadu mého konšelského léta tohoto 1598, níže psané osoby do větší i menší rady zasadily a to bez proměnění a vejmluv všelijakých.

Osoby do úřadu konšelského

osoby z starších obecních

Řehoř Smrčka

Jan Čapek

Šebestián Roubík

Martin Stříbrnej

Joachym Konvař

Vavřinec Pecivál

Ondřej Meryka

Baroloměj Libra

Šebestián Knobloch

Vít Řepa

Jan Hradský

Vít Walda

Jindřich Mirka

Joachym Uzdař

Jan Buzek

Jan Makovskej

Vít Mokrej

Václav Lekeš

Václav Zikmundů

Šebestián Krejčí

Jan Kuchař

Mikuláš Buzek

Jan Vrabec

Daniel Dvořáček

rychtářem Václav Mlynář

Příloha č. 2

Votum, 1612.

SOA Třeboň, Velkostatek Třebň, sign. IA 5AS 33.

Poznamenání osob konšelských nyní zůstává jeczích na ouřadu <v městě > z těch osob, kderýžby na místa jich dosazený býti jměli v městě Soběslav 1612.

Stará rada	nová rada
Řehoř Smrčka, primas	Václav Lekeš
Joachym Konvař	Mikuláš Buzek
Vít Valda	Václav Prokopus
Jan Hradský	Adam Dvorský
Bartoloměj Libra	Václav Libra
Václav Hron	Jan Korbel
Vít Mokrej	Václav Ajnický
Zachariáš Uzdař	Martin Stříbrný
Jan Vrabc	Šimon Pekař
Jan Bednář	Martin Kala
Jan Houska	Václav Čapek
starý rychtář	
nyní Jan Bovský	
nový vybraný z osob: Jiřík Ješek, Zachaariáš Uzdař	

Příloha č. 3

Seznam radních po obnovení rady 23. května 1662.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

A[nn]o 1662 23. May obnovená rada v městě Soběslav skrze J[eho] M[ilost] pana vrchního hejtmána [?] excelence z Šwarzenberku (titul) všech panství v Čechách zřízeného.

Konšelé úřední

1. Zachariáš Markovský
2. Mikuláš Wilhelm
3. Jakub Šlechta
4. Petr Lekeš
5. Bartoloměj Weisman
6. Jan Václav Hrdlička
7. Zachariáš Hoffman
8. Ondřej Buzek
9. Jiřík Pauman
10. Hans Jiří Peršle
11. Ondřej Ilgkner
12. Pavel Libra

rychtář městský

Jan M[?]ssr

starší obecní

1. Mikuláš Soniche
2. Joachim Wolgtner
3. Ondřej Forscht
4. Vít Zelinek
5. Pavel Buzek
6. Cyprián Mráček
7. Václav Šlechta
8. Jiřík Vorel
9. Šimon Lekeš
10. Jiřík Vorlíček
11. Matěj Kopr
12. Jan Forschter

Příloha č. 4

Seznam radních po obnovení městské rady 28. ledna 1670.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Léta Páně 1670 dne 28. Januari v městě Soběslav v domě radním v přítomnosti celý poctivý obce od spolu sousedův všech téhož města Soběslavě stalo se volení obojí ouřadu jakž následuje.

Předně do ouřadu konšelského

primátor

Pavel Libra

Mikuláš Wilhelm

Bartholoměj Wajsman

Ondřej Buzek

Václav Hrdlička

Jan Jiří Peršler

Jiří Paumon

Ondřej Ilgner

Šimon Lekeš

Handrich Masopust

Joachim Wolgner

Jiřík Vorel

rychtář měst[ský] Ondřej Forster

starší obecní

Daniel Hoffman

Vít Jelínek

Pavel Buzek

Jiřík Vorelíček

Václav Šlechta

Vít Hoffman

Tomáš Hrdlička

Václav Štandl

Pavel Šturma

Řehoř Martinků

Příloha č. 5

Seznam radních po obnovení rady 19. září 1674.

SOkA Tábor, Archiv města Soběslav, inv. č. 1056, sign. III E 1, kart. 41.

Renovaci úřadu v témž městě skrze urozeného a statečného rytíře pana Eliáše Mayrhofera, vrchního hejtmána dne 19. Septemb[ris] 1674.

Ouřad přednější

1. Johan Peršl, primátor
2. Nikolaus Wilhelm
3. Georg Pawman
4. Andres Ilgner
5. Andres Forster
6. Hanirich Masopust
7. Joachym Wolgner
8. Daniel Hoffamn
9. Georg Worel
10. Petr Hoffman
11. Jiří Svoboda
12. Georg Vorlíček

starší obecní

1. Vít Jelínek
2. Wentzl Šlechta
3. Wencz Vobratánský
4. Paul Paczovský
5. Thomas Hrdlička
6. Wenczl Standl
7. Johan Čilik
8. Vít Hoffman
9. Jan Strejček
10. Josef Blozi
11. Pavel Černež
12. Melichar Lazeník

Jan Chlápek, rychtář roční

Příloha č. 6

Seznam radních po obnovení rady 19. května 1677.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Létha Páně 1677 dne 19. května vykonána renovati skrze urozeného a statečného rytíře pana Eliáše Mayerhofferera z Coburgu a Ansu, vrchního hejtmana.

Osoby ouřední

1. Johan Georg Peršl, primator
2. Georg Pawman
3. Andreas Gilisner
4. Andreas Forscher
5. Heindrich Masopust
6. Joachym Wolgner
7. Daniel Hoffffman
8. Georg Vorel
9. Andreas Buzek
10. Petr Hoffman
11. Georg Svoboda
12. Georg Vorlíček

starší obecní

1. Wentzl Šlechta
2. Thomas Hrdlička
3. Wentzl Standl
4. Johan Čilik
5. Vít Hoffman
6. Jan Strejček
7. Josef Blasi
8. Pavel Černež
9. Melichar Lazebník
10. Pavel Šturma
11. Jan Čemák
12. Daniel Gubernát

Pavel Pacovský, statt richter

Příloha č. 7

Seznam radních po obnovení rady 1. září 1678.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Léta Páně 1678 dne 1. Septembris vykonaná renovace skrze (titul) pány commisaře od J[eho]
Kníže[cí] M[ilo]sti k tomu zřízené.

Osoby ouřední

Georg Bauman, primator

Andreas Giligner

Andresa Forschter

Joachim Wolgner

Hainrich Masopust

Joan Čilik

Georg Vorel

Thomas Hrdlička

Petr Hoffman

Paul Šturma

Jiřík Svoboda

Václav Štandl

Václav Zelenka

starší obecní

1. Václav Šlechta

2. Vít Hoffman

3. Matěj Čížek

4. Lukáš Rybaa

5. Melichar Lazebník

6. Jan Forschter

7. Jan Ovčička

8. Jan Benesch

9. Jan Čermák

10. Daniel Gubernát

11. Václav Zelenka

12. Pavel Buzek

rychtář roční Pavel Špaček

Příloha č. 8

Seznam radních po obnovení rady 28. prosince 1679.

SOA Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Léta Páně 1679 dne 28. Decemb[ris] skrze urozeného a statečného rytíře pana Eliáše Mayerhoffera z Coburgu a Ansu, ten čas vrchního hejtmána vykonána renovati dosazené osoby.

1. Hanz Georg Pershl, primator

2. Jiřík Bauman

3. Andreas Illigner

4. Andreas Forster

5. Jáchym Wolener

6. Andreas Buzek

7. Jiřík Vorel

8. Petr Hoffman

9. Johan Čilik

10. Jiřík Svoboda

11. Thomas Hrdlička

12. Pavel Šturma

rychtář roční Pavel Ryba

starší obecní

1. Wentzl Štandl

2. Pavel Pacovský

3. Václav Šlechta

4. Vít Hoffman

5. Johan Strejček

6. Johan Vovčička

7. Jossef Blosi

8. Lukáš Ryba

9. Jan Čermák

10. Daniel Gubernát

11. Václav Zelenka

12. Mates Kříž

Příloha č. 9

Seznam radních po obnovení rady 14. srpna 1681.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33..

V létu 1681 dne 14. Augusti v městě Soběslavi v domě radním při renovaci vykonanej osoby do ouřadu sou dosazený totiž.

Většího

primas Jan Jiří Peršl

1. Jiří Paumon

2. Andreas Ilgner

3. Andreas Forsster

4. Joachim Wolgner

5. Andreas Buzek

6. Jiří Vorel

7. Petr Voj[těch] Hoffman

8. Jan Čilik

9. Jiří Svoboda

10. Tomáš Hrdlička

11. Pavel Šturma

rychtář Pan Pavel Libra

do ouřadu menšího starších obecních

1. Václav Štandl

2. Pavel Pacovský

3. Václav Šlechta

4. Vít Hoffman

5. Jan Strejček

6. Jan Vovčička

7. Josef Bloský

8. Lukáš Ryba

9. Jan Čermák

10. Daniel Gubernat

11. Václav Zelenka

12. Jan Tešner.

Příloha č. 10

Seznam radních po obnovení rady 14. srpna 1681.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Léta 1681 dne 14. srpna v přítomnosti urozeného a statečného rytíře pana Martina Fridricha Pruzkořowa z Frezenfelzu p[ana] J[eho] W[ysoce] O[svícené] Kníž[ecí] M[ilo]sti z Švarzenberku (titul) vzáctně zřízeného commisaře, skrz též urozeného a statečného rytíře pana Kryštofa Jiřího Siberta z Li[?]stejna, vysoce dobře řečené J[eho] Kníž[ecí] M[ilo]sti z Švarzenberku radě, a panství třeboňského zřízen za vrchního hejtmana, obnovena jest rada v městě Soběslav následujícím způsobem.

Primas Jan Jiří Peršl

2. Jiří Paumon

3. Andreas Ilgner

4. Andreas Forsster

5. Joachim Wolgner

6. Andreas Buzek

7. Jiří Vorel

8. Petr Voj[těch] Hoffman

9. Jan Čilik

10. Jiří Svoboda

11. Tomáš Hrdlička

12. Pavel Šturma

rychtář Pan Pavel Libra

Do ouřadu menšího starších obecních.

1. Václav Štandl

2. Pavel Pacovský

3. Václav Šlechta

4. Vít Hoffman

5. Jan Strejček

6. Jan Vovčíčka

7. Josef Bloský

8. Lukáš Ryba

9. Jan Čermák

10. Daniel Gubernat

11. Václav Zelenka

12. Jan Tešner.

Příloha č. 11

Seznam radních po obnovení rady 26. srpna 1682.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Léta 1682 dne 26. Augusti v přítomnosti urozeného a statečného rytíře pana Martina Fridricha Pruzkořova z Frezenfelzu p[ana] J[eho] V[ysoce] O[svícené] Kníž[ecí] M[ilo]sti z Šwarzenberku (titul) vzáctně zřízeného commisaře, skrz též urozeného a statečného rytíře pana Krystofa Jiřího Siberta z [?], vysoce dobře řečené J[eho] Kníž[ecí] M[ilo]sti z Šwarzenberku p[ány] radě, a panství třeboňského zřízen za vrchního hejtmána, obnovena jest rada v městě Soběslav následujícím způsobem.

primátor

Jan Jiří Peršler

Jiří Bauman

Ondřej Ilgner

Pavel Libra

Joachim Wolgner

Ondřej Buzek

Jiří Vorel

Petr Vojtěch Hoffman

Jan Čilich

Jiří Svoboda

Tomáš Hrdlička

Pavel Šturma

městský rychtář Vít Hoffman

starší obecní

Václav Šlechta

Jan Strejček

Jan Vovčička

Melichar Weit

Jan Forsster

Josef Blazi

Lukáš Ryba

Jan Čermák

Daniel Gubernat

Jan Gimpar

Václav Zelenka

Jan Tešner

Příloha č. 12

Votum, 18. září 1683.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Léta Páně 1683 dne 18. Septembris za ouřadu purkmistrovského pana Pavla Libry v přítomnosti pánův radních a pánův starších obecních přiložené vota k následovné renovaci zavřena jsou.

A tak páni spolu radní v městě J[eho] V[ysoc]e O[svícené] Kníž[ecí] M[ilo]sti z Šwarzenberku (titul) Soběslav, tak jak roku předešlého 1682 od milostivé vrchnosti do povinnosti konšelské voleni byli, žádajíc propuštění býti. Na místě svým jeden každý pořádně osobu volí.

Pan Jan Jiří Peršl, primas	Pana Ondřeje Ilgnera
Jiří Paumon	
Ondřej Ilgner	Václava Šlechtu
Pavel Libra	Jana Strejčka
Jáchym Wolgner	Jana Vovčíčku
Ondřej Buzek	Melichar Weitz
Jiří Vorel[]	Lukáše Rybu
Petr Hoffman	Jana Čermáka
Jan Czilt?	Daniela Gubernata
Jiří Svoboda	Václava Zelenku
Tomáš Hrdlička	Jana Tešnera
Pavel Šturma rychtář	Jana Himpana
Vít Hoffman	Řehoř Rip
starší obecní	
Václav Šlechta	Jana Weismona
Jan Strejček	Kašpara Zelenku
Jan Vovčíčka	Tomáše Wolgnera
Melichar Weitz	Ondřeje Špačka
Jan Forster	Tomáše Nigrina
Josef Blosý	
Lukáš Ryba	Jakuba Vorla
Jan Čermák	Pavla Buzska
Daniel Gubernat	Kašpara Feru
Václav Zelenka	Jakuba Šlechtu

Jan Tešner
Jan Himpan

Tomáše Ilgner
Jakuba Persl

Příloha č. 13

Votum, 18. září 1683.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Vota následovně renovati města J[eho] V[ysoce] O[svícené] Kníže[cí] M[ilo]sti z Šwarzenberku (titul) Soběslavě Anno 1684.

Konšelé na místě svém z starších obecních volí osob následuje totiž

Primas Jan Jiří Persler	Ondřeje Ilgnera
Ondřej Ilgner	Václava Šlechtu
P. Libra	Jana Vovčičku
Joachim Wolgner	Víta Hoffmana
Ondřej Buzek	Lukáše Rybu
Jiří Vorel?	Jana Čermáka
Petr Hoffmon	Daniele Gubernata
Jan Čillik	Václava Zelenku
Jiří Svoboda	Jana Tešnera
Tomáš Hrdlička	Jana Himpana
Jiřík Baumon	Melichara Weitze
rychtář Vít Hoffmon	Řehoře Rybu

Páni starší obecní na místě svým volí z obce

Václav Šlechta	Tomáše Wolgnera
Jan Vovčička	Tomáše Nigrina
Melichar Weitz	Jana [?]anaše
Jan Forster	Jakuba Vorla
Lukáš Ryba	Kašpara Feru
Jan Čermák	Jakuba Šlechtu
Daniel Gubernat	Tomáše Illgnera
Václav Zelenka	Matěje Kroupu
Jan Tešner	Václava Wolst
Jan Himpan	Matěj Kříž
Jan Strejček	Jan Weismon
Josef Blosý	Kašpar Zelenka

Příloha č. 14

Seznam radních po obnovení rady 24. října 1686.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Dem 24 Octobris 1686 die Raths verneurunge für Statt Soběslav vorgenommen worden.

1. primator Andres Ilgner

2. Andres Buzek

3. Johan Czilik

4. Geogr Svoboda

5. Wentzl Schlechta

6. Lukas Ryba

7. Johan Weisman

8. Řehoř Ripp

9. Johan Tesner

10. Johan Czermak

11. Wentzl Zelenka

12. Johan Himpa

Caspar Zelenka, richter

1. Johan Forster

2. Thomas Wolgner

3. Thomas Nigrin

4. Jacob Vorel

5. Caspar Fera

6. Jan Libra

7. Wiliam Wolss

8. Jan Lekess

9. Matiej Kroupa

10. Jakub Schlechta

11. Andreas Storkan

12. Jan Hruska

Příloha č. 15

Votum, 1687.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Vota města Soběslavě následovně renovati 1687.

Nynější konšelé na místě svém volí se každý ze starších obecních.

starší obecní

Ondřej Ilgner, primas	Paul Libra
Ondřej Buzek	Jana Forstera
Jan Czilik	Tomáše Wolgnera
Jiří Svoboda	Tomaše Nigrina
Václav Šlechta	Jakuba Vorla
Lukáš Ryba	Kašpara Zelenku
Jan Weismon	Jana Libru
Řehoř Rieb	Jakuba Šlechtu
Jan Tešner	Jana Lekeše
Jan Čermák	Václava Wolsta
Václav Zelenka	Matěje Kroupu
Jan Himpan	Ondřeje Štorkana
	Jan Hruška
rychtář Kašpar Zelenka	Kašpara Feru

Starší obecní volí z obce na místě svým.

Jan Forster	Pavla Libru
Tomáš Wolgner	Tomáše Hrdličku
Tomáš Nigrin	Tomáše Illingera
Jakub Vorel	Jakuba Kuklu
Kašpar Fera	Matěje Kratochvíla
Jan Libra	Jiříka Weigle
Václav Wolst	Tomáše Baumona
Jan Lekeš	Jiříka Březinu
Matěj Kroupa	Jana Czeka
Jakub Šlechta	Jakuba Favoty
Ondřej Štorkán	Pavla Linka
Jan Hruška	Daniele Kratochvíle

Příloha č. 16

Votum, 1688.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Vota města Soběslavě k následující renovace Anno 1688.

Nynější konšelé na místě svým volí do rady z starších obecních.

jména starších obecních

Primas Pavel Libra

Ondřeje Buska

Ondřej Buzek

Jana Forstera

Jan Čilik

Tomáše Wolgnera

Jiří Svoboda

Tomáše Nigrina

Václav Šlechta

Jakuba Vorla

Lukáš Ryba

Kašpara Zelenku

Jan Weisman

Jana Libru

Řehoř Rieb

Jakuba Šlechtu

Jan Tošner

Jana Lekeše

Jan Čermák

Václava Wolsta

Václav Zelenka

Matěje Kroupu

Jan Himpan

Ondřeje Štorkána

Rychtář Kašpar Zelenka

Jana Hrušku

Páni starší obecní na místě svým volejí z obce.

jména nynějších starších obecních

jména sousedův z obce

Jan Forster

Matěje Kříže

Tomáš Wolgner

Tomáše Hrdličku

Tomáš Nigrin

Tomáše Illgnera

Jakub Vorel

Jakuba Kuklu

Kašpar Fera

Matěje Kratochvíle

Jan Libra

Weigle

Václav Wolst

Tomáše Paumona

Jan Lekeš

Jiříka Březinu

Matěj Kroupa

Jana Čeka

Jakub Šlechta

Jakuba Favotty

Ondřej Štorkán

Pavla Linka

Jan Hruška

Daniele Kratochvíle

Příloha č. 17

Votum, 1689.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Vota

Následující renovatzi při městě J[eho] V[ysoc]e O[svícené] Kníže[cí] M[ilo]sti z Šwarzenberku Soběslavě A[nn]o 1689.

Nynější konšelé na místě svém volí ze starších obecních.

Primátor Pavel Libra	radního Ondřeje Buzka
Ondřej Buzek	Jana Forstera
Jan Čillik	Tomáše Wolgnera
Jiří Svoboda	Tomáše Nigrina
Václav Šlechta	Jakuba Vorla
Lukáš Ryba	Kašpara Feru
Jan Weimon	Jana Libru
Řehoř Rieb	Václava Wolsta
Jan Tešner	Jana Lekše
Jan Čermák	Matěje Kroupu
Václav Zelenka	Jakuba Šlechtu
Jan Himpan	Ondřeje Štorkána

rychtář Kašpar Zelenka volí na místě svém Kašpara Feru

Starší obecní volí na místě svým z obce.

jména starších obecních	z obce sousedův
1. Kašpar Zelenka	Jiříka Weigle
2. Tomáš Hrdlička	Matěje Kříže
3. Jan Forster	Jakuba [?]uswalda
4. Tomáš Wolgner	Jakuba Favota
5. Tomáš Nigrin	Petra Zoubka
6. Jakub Vorel	Bernarta Prestle
7. Jan Libra	Daniele Kratochvíle
8. Václav Wolst	Tomáše Baumona
9. Jan Lekeš	Jana Čeka
10. Matěj Kroupa	Mikuláše Hoffmana
11. Jakub Šlechta	Jana Weigle

12. Ondřej Štorkán

Jan Hruška se z města vyprodal. Na tom místě volí se Tomáš Hrdlička.

Příloha č. 18

Votum, 1690

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Vota

Města J[eho] V[ysocí] O[svícené] Kníže[ci] M[ilo]sti z Šwarzenberku (titul) následované renovati A[nn]o 1690.

Nynější konšelé na místě svým volí ze starších obecních	starší obecní
Pavel Vojtěch Libra, primas	Ondřeje Buzska
Ondřej Buzek	Kašpara Zelenku
Jan Čillik	Tomáše Hrdličku
Jiří Svoboda	Jana Forstera
Václav Šlechta	Tomáše Wolgnera
Lukáš Ryba	Tomáše Nigrina
Jan Weismon	Jakuba Vorla
Řehoř Rieb	Jana Libru
Jan Tešner	Václava Wolsta
Jan Čermák	Jana Lekše
Václav Zelenka	Matěje Kroupu
Jan Himpan	Ondřeje Štorkána
rychtář Kašpar Fera	Jakuba Šlechtu

Páni obecní starší na místě svým volí z sousedův z obce.

	jména sousedův z obce
Kašpar Zelenka	Jakuba Fawottu
Tomáš Hrdlička	Jakuba Kuklu
Jan Forster	Pavla Czeka
Tomáš Wolgner	Tomáše Paumona
Tomáš Nigrin	Bernadra Frestle
Jaku Vorel	Jiříka Nejmona
Jan Libra	Jiříka Weigle
Václav Wolst	Jana Čeka
Jan Lekeš	Mikuláše Hoffmona
Matěj Kroupa	Zachariáše Strejčka
Jakub Šlechta	Františka Baumona

Ondřej Štorkán

Jana Weigle

Příloha č. 19

Votum, 30. ledna 1693

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 33.

Vota následujíc renovati od purkmistra a rady města J[eho] V[ysoce] O[svícené] Kníže[ci] M[ilo]sti z Šwarzenberku (titul) Soběslavě dne 30. Januari na kancelář J[eho] V[ysoce] O[svícené] Kníže[ci] M[ilo]sti panství třeboňskýho podaný, A [nn]o 1693.

Konšelé na místě svým jeden každý volí, totiž.

Primas Pavel Vojtěch Libra	Ondřeje Buzka
Ondřej Buzek	Kašpara Zelenku
Jan Čillik	Tomáše Hrdličku
Jiřík Svoboda	Tomáše Wolgnera
Václav Šlechta	Tomáše Nigina
Lukáš Ryba	Jakuba Vorla
Jan Weismon	Jana Libru
Řehoř Rieb	Václava Wolsta
Jan Tešner	Jakuba Šlechtu
Václav Zelenka	Jana Lekše
† Jan Čermák	
Jan Himpan	Ondřeje Štorkána
rychtář Kašpar Fera	Mikuláše Hofmona
starší obení	
Kašpar Zelenka	Jakuba Favottu
Tomáš Hrdlička	Bernarda Frestle
Jan Forster	Matěje Kratochvíle
Tomáš Wolgner	Tomáše Paumona
Tomáš Nigrin	Jiříka Weigle
Jakub Vorel	Jiříka Paumona
Jan Libra	Jiříka Lekše
Václav Wolst	Daniele Kratochvíle
Jan Lekeš	Jana Weigle
Matěj Kroupa	Zachariáše Strejčka
Jakub Šlechta	Frantz Paumon
Ondřej Štorkán	Pavla Čeka

Příloha č. 22

Votum, 1709.

SOA Třeboň, Velkostatek Třeboň, sign. IA 5AS 34.

Při městě Soběslav nachází se až dosavad confirmovaných osob konšelských k administrírování jejich povinnostech naživě, který zase na místě svým jeden každý jinou osobu k tomu schopnou poníženě volí, následovně.

Léta 1706 dne 7. Juni při obnovení rady byly dosazený a confirmovaný osoby níže psaný tyto.

1. Jan Weisman, primator
2. Lukáš Rybka, ten v pánu usnul
3. Václav Zelenka
4. Kašpar Zelenka
5. Kašpar Fera
6. Tomáš Nigrin, v pánu u snul
7. Jakob Favot
8. Tomáš Wolgner, v pánu usnul
9. Jan Wajgl
10. Jakub Šlechta
11. Bernard Frestl
12. Jan Mařík

Léta 1709 dne 13. May mohou při renovaci na místě předešlých volené býti takové tuto dle libosti V[áší] M[ilos]ti přednášíjme.

Kašpara Zelenku

Jana Libru, staršího

Jana Lekeše

Tomáše Hoffmana

Pavla Čeka

Jana Peršla

Michala Rybku

Vojtěcha Kalivodu

Pavla Linka

Daniele Libru

Joachyma Klosta

Václava Kratochvíle

rychtář Tomáš Hoffman

starší obecní

1. Jan Libra, starší

2. Jan Lekeš

3. Pavel Ček

4. Jan Peršl

5. Michal Rybka

6. Vojtěch Kalivoda

7. Pavel Link

8. Daniel Libra

9. Joachym Klos

10. Václav Klatochvíle

11. Josef Nestler

12. Jakub Hrdlička

Josefa Nestlera

Jiřika Lekeše

Jakuba Feru

Františka Wajsmána

Jana Hodkovského

Františka Jarišku

Francze Tešnera

Jiřika Šimka

Václava Rieb

Jana Libru, mladšího

Bartoloměje Špačka

Jana Mrázka

Jana Anděla

